СВЕТЛИНА,
А НЕ СЯНКА
ВЪРХУ ПРАВАТА
НА ЧОВЕКА

ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЮНИ 2005 - МАРТ 2006

ЮНИ 2005 - МАРТ 2006

ГОДИШЕН ДОКЛАД

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводни думи 4

Раздел I Ръководни принципи и обществена роля на омбудсмана на Република България 8
- Ръководни принципи в дейността на омбудсмана 8
- Политики на институцията 11
- Дейността на омбудсмана като част от общата държавна политика за превенция и противодействие на корупцията 12

Раздел II Работа на омбудсмана по жалби и сигнали на граждани 13
- Право на жалба пред омбудсмана 13
- Организация на работата по жалби и сигнали 13
- Публичен регистър на жалбите и сигналите 15
- Обща информация за постъпилите жалби и сигнали към 25.03.2006 г. 15
- Жалбите и сигналите според етапа на проверката 17
- Жалбите и сигналите по категории на нарушенията 17
- Постъпили жалби и сигнали, по които проверките са приключени 21
- Приключени случаи с решаване на проблема 22
- Приключени случаи с дадени съвети и насоки на гражданите 24
- Приключени случаи със становища за неоснователност на жалбите 24
- Приключени случаи поради липса на законово основание за разглеждане 25
- Жалби и сигнали в процес на проверка 26

Раздел III Самосезиране на омбудсмана по случаи с висока обществена значимост 29
- Приключени проверки по собствена инициатива 29
- Други проверки по собствена инициатива, които са в ход 32

Раздел IV Взаимодействие на омбудсмана с другите държавни институции 35
- Достъп на омбудсмана до затворените институции 35
- Участие на омбудсмана в антикорупционната политика на държавата 35
- Омбудсманът и Министерството на земеделието и горите 37
- Взаимодействие с други държавни органи и институции 38
- Участие на омбудсмана в дела пред Конституционния съд 40

Раздел V Взаимодействие на омбудсмана със структурите на гражданското общество 41

Раздел VI Българският омбудсман в международната система на омбудсманските институции 44

Раздел VII Административен капацитет и насоки за развитие на институцията 47

Раздел VIII Някои изводи и предложения 50

Приложение 1 Статистически данни за жалбите и сигналите 56

Приложение 2 Становища по проверки по собствена инициатива 68

Решение на 40mo Народно събрание по доклада за дейността на Омбудсмана за периода юни 2005 - март 2006 г. 91

УВОДНИ ДУМИ

Омбудсманът на Република България се създаде като висш и независим държавен орган със закон, който влезе в сила на 1 януари 2004 г. По-късно, през май 2005 г., Народното събрание с голямо мнозинство направи своя избор за първия обществен защитник на България.

С промените в Конституцията от март 2006 г. независимостта на омбудсмана беше гарантирана още по-отчетливо, като на институцията се даде ранг на конституционен орган с правото му да сезира Конституционния съд. Тук е мястото да подчертая още веднъж, че омбудсманът на България е част от държавната система, но е вън от йерархията на държавните органи. Той е омбудсман от парламентарен тип, защото в условията на парламентарното управление, установено в Конституцията от юли 1991 г., парламентът е най-висшият израз на народния суверенитет. Но веднъж избран, омбудсманът не е орган на Народното събрание и не е подчинен на законодателната власт. Още по-малко – на изпълнителните и местните органи на властта, върху които той всъщност упражнява своя граждански контрол.

Пред вас е и първият годишен доклад на омбудсмана, който съгласно закона беше внесен и обсъден в парламента и неговите постоянни комисии. Високо трябва да се оцени волята на народните представители след дискусия в парламентарната зала да вземат акт от Доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г., като го приемат само за сведение. Защото, ако един такъв доклад бъде подложен на парламентарно и политическо одобрение или пък бъде отклонен чрез гласуване, това без съмнение би ерозирало фундаменталния принцип за независимост на омбудсманската институция, прогласен от Съвета на Европа и практиката на Европейския омбудсман.

През няколкото месеца, за които се отнася този годишен доклад, омбудсманът постави здравите основи на тази нова за България институция. Тя бързо преодоля битови и технически затруднения, формира ефикасен административен екип и заработи пълноценно. Нейната способност да се противопоставя на проявите на лоша администрация и да съдейства в борбата с корупционните условия и предпоставки бе отчетена благоприятно и в експертните доклади на Европейската комисия.

Стотици граждани се обръщат към омбудсмана със свои оплаквания за нарушени права от една или друга администрация, държавен или общински орган. Наред с това, институцията се самосезира по редица случаи с висока обществена значимост, които са подробно представени в доклада.

Взаимодействието с широк кръг граждански организации се превръща във водещ принцип в дейността на омбудсмана, показвайки още веднъж, че той е своеобразен посланик на гражданското общество на територията на държавната власт. Той действително е посланик и радетел за доверието между управляващи и граждани, но при едно-единствено и неоклатимо условие: Държавата и нейните органи да зачитат правата на хората и винаги да са готови да премахват проявите на една некомпетентна или небрежна администрация.

С тези кратки уводни думи бих искал ясно да заявя волята на омбудсмана на България да защитава с цялата си морална власт и авторитет обществения интерес и правата и свободите на гражданите. Защото за омбудсмана върховенството на закона може да се гарантира реално само в съчетание с върховенството на правата на човека.

Гиньо Ганев
Омбудсман на Република България

ГОДИШЕН ДОКЛАД НА ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РАЗДЕЛ 1
РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ И ОБЩЕСТВЕНА РОЛЯ

РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ В ДЕЙНОСТТА НА ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Практическите усилия за утвърждаване на националния омбудсман като авторитетна и влиятелна институция са подчинени на принципното разбиране, че омбудсманът е в основата и на върха на гражданския контрол върху държавната и общинската администрация във всички случаи, когато тя нарушава или даже само застрашава правата и свободите на гражданите.

В същото време омбудсманът брани със своята взискателност обществения интерес за подобряване на ефективността на публичната администрация в цялата нейна йерархия, включително и в областта на обществените услуги. Дейността му не се изчерпва само с индивидуалното застъпничество по конкретни случаи, а е свързана и с цялостното противопоставяне на лошите административни практики, корупционните предпоставки и другите негативни прояви в отношенията между гражданите и администрацията.

Неговото въздействие не произтича толкова от буквата на законовите му правомощия, колкото от силата на справедливото обществено мнение, на което той е носител и от неговото морално-политическо влияние и авторитет. Чрез тях той вдига глас за пресичането на проявите на лоша администрация и този глас трябва не само да се чува, но и да се слуша. Ето защо, като се имат предвид добрите практики на Европейския омбудсман и на омбудсманските институции от страните членки на Европейския съюз, в дейността на омбудсмана на България придобива все по-нарастващо значение правото му да предприема действия по своя инициатива: когато констатира, че не се създават необходимите условия за зачитане на правата и свободите, или пък – че тези условия се изоставят от една некомпетентна или нехайна администрация.

Омбудсманът не може да замести необходимостта от ефективно функциониращи публична администрация и съдебна власт. А и няма такава задача! Но с действията си той е длъжен да допринася за усъвършенстване на административния капацитет на българските институции и за скъсяване на разстоянието между администратори и граждани.

В този доклад се отделя подчертано внимание на принципите за независимост и публичност като определящи за добрата дейност на омбудсмана.

Принципът на независимост

Ефикасното функциониране на омбудсмана е органично обусловено от принципа за неговата независимост. От своя страна българският омбудсман има ясна воля да бъде напълно автономен и да не зависи от натиска, указанията, шепота или ухажването на други държавни органи или на недържавни места.

Той не е подчинен йерархически и функционално на друг държавен орган, в т.ч. и на парламента, и още по-малко – на правителството. Целта отгук нататък е тази независимост и респектът към омбудсманската институция да бъдат утвърдени както в съзнанието на хората, така и при нейното практическо взаимодействие със законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Ред идеи и мерки са набелязани в тази посока.

Роля за укрепването и утвърждаването на институционалната независимост на омбудсмана има включването му в кръга на конституционните органи.

В периода, обхванат от този доклад, омбудсманът направи конкретни стъпки и създаде допълнителни възможности и механизми за ефикасно осъществяване на правомощията си. При стриктно спазване на принципа за независимост, той установи различни форми на практическо взаимодействие с други държавни институции, както и със структурите на гражданското общество (виж по-подробно Раздел IV на този доклад).

Принципът на публичност

Този принцип пронизва цялата дейност и е в самата дефиниция на институцията на омбудсмана.

Българският омбудсман се ръководи от разбирането, че публичността в работата на институцията означава не само информиране на обществото, но и достъп на гражданите до информация. Неговата наложена вече практика е публично да огласява резултатите от проверки по жалби и сигнали, констатациите и оценките си за административното поведение на държавните и общински органи. Това е силно средство за поправително въздействие в случаите на лоша администрация.

Създаден е предвиденият в закона публичен регистър за постъпилите писмени и устни жалби и сигнали и пътя на тяхното движение. Всеки

гражданин може да прави справки за хода на подадена от него жалба или сигнал. Това е и форма на видим граждански контрол върху функционирането на институцията на омбудсмана.

През февруари 2006 Министерският съвет, по предложение на Съвета за европейска интеграция, въз основа на внесен от омбудсмана проект, взе решение за финансово подпомагане на негови дейности, насочени към популяризиране на институцията в гражданското и обществено съзнание.

Омбудсманът на Република България Гиньо Ганев и ръководството на институцията на пресконференция в Народното събрание при представяне на годишния доклад.

Много добре е, че в приетата от Министерския съвет на 12 януари 2006 г. „Стратегия за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 - 2008 г." изрично се нормира необходимостта от утвърждаване на институцията на националния омбудсман и местните обществени посредници като ефективни механизми за подобряване на работата на администрацията на централно и местно ниво. Посочени са свързаните с това нужди от усъвършенстване на правната рамка, осигуряване на материално-технически условия и въвеждане на вътрешно административни процедури за оказване на съдействие и за съобразяване с отправяните от омбудсмана препоръки.

За подобряването на взаимодействието с местните власти и местните обществени посредници е подготвена среща с Националното сдружение на общините в Република България. Също така институцията на националния омбудсман разработи и внесе чрез Министерството на икономиката и енергетиката проект в рамките на холандската програма MATRA, както и проект за финансиране на приоритетна дейност по европейската интеграция от бюджета на МС за 2006 г. Целта е провеждане на серия от съвместни форуми и създаване на информационна мрежа между националния омбудсман и местните обществени посредници, както и съдействие от сродни институции в страните от Европейския съюз.

Значение за разширяването на публичността на институцията има и информационната и издателската дейност на омбудсмана чрез разпространяване на бюлетини, наръчници и доклади, посветени на защитата на правата и свободите и на добрите административни практики. Прочее, такива са изискванията на нашата нормативна уредба в съзвучие и с практиката на Европейския омбудсман. Стъпка в това отношение е съвместното издание на българския омбудсман и Европейския център по малцинствените въпроси под надслов „Международни стандарти, основополагащи принципи и добри практики за институцията на омбудсмана. Националният омбудсман в България". Публикувано в края на ноември 2005 г., то се разпространява сред граждани, организации, държавни и общински органи.

ПОЛИТИКИ НА ИНСТИТУЦИЯТА

В духа на изискванията и практиката на Европейския омбудсман и в съответствие с дълга и отговорностите на българската институция, дейността на омбудсмана е базирана върху четири основни политики, насочени към застъпничеството и защитата на правата и свободите на гражданите:

- пред държавните и общинските органи и техните администрации;
- в социалната сфера;
- в отношенията им с лицата, предоставящи обществени услуги;
- в затворените институции – затвори и следствени арести.

Тези политики произтичат от философията, че осъществяването на граждански контрол и въздействие върху дейността на администрацията е гаранция както за демократичния и правов характер на държавата, така и за охраняването на върховенството на закона заедно с върховенството на правата на човека – като равнопоставени и взаимно обуславящи се принципи, в хармония с изискванията на Конституцията на България и на чл. 6 от Договора за Европейския съюз.

Конкретните измерения на тези политики са очертани в следващите раздели от този доклад.

ДЕЙНОСТТА НА ОМБУДСМАНА КАТО ЧАСТ ОТ ОБЩАТА ДЪРЖАВНА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА

По своята същност институцията на омбудсмана е не само механизъм за извънсъдебно решаване на спорове между гражданите и администрацията, а и важен елемент от антикорупционната политика на държавата, насочен към разширяване на прозрачността в управлението и ограничаване на корупционните предпоставки.

Воден от това разбиране, омбудсманът на България се стреми – чрез идентифицирането на прояви на лоша администрация и препоръки за тяхното преодоляване, включително чрез предложения за нормативни промени – да допринася за снижаване на нивото на корупцията в администрацията. Пак трябва да се каже, че наред с проверките по индивидуални сигнали от граждани, важно значение има активното използване на правото на омбудсмана да се самосезира. В тази логика е и положителната оценка на експертите на Европейския съюз в рамките на Четвъртата мисия за оценка на напредъка на Република България по глава 24 „Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи". Според тях, независимо че на този етап при българския омбудсман не са постъпили сигнали за конкретни корупционни случаи, институцията има необходимия „потенциал да бъде важен орган за контрол и наблюдение, включително и във връзка с корупционни случаи".

Омбудсманът осъществява редица антикорупционни инициативи и проверки (виж по-подробно в Раздел II от този доклад).

ПРАВО НА ЖАЛБА ПРЕД ОМБУДСМАНА

Законът за омбудсмана създава извънсъдебен ред за разглеждане на жалби и сигнали в рамките на специално производство, което приключва със становище на омбудсмана.

Всеки гражданин може да подаде жалба или сигнал до националния омбудсман, когато „с действие или бездействие се засягат или нарушават правата и свободите на гражданите от държавните и общинските органи и техните администрации, както и от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги".

Жалби и сигнали пред омбудсмана могат да подават физически лица без разлика на гражданство, пол, политическа принадлежност и религиозни убеждения.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА ПО ЖАЛБИТЕ И СИГНАЛИТЕ, СЪГЛАСНО НОРМАТИВНО УСТАНОВЕНИТЕ ПРАВИЛА

Писмени жалби и сигнали на граждани се приемат както в постоянната приемна на омбудсмана, която работи всеки ден от понеделник до петък от 9.00 до 17.00 ч., така и по кореспондентски път. За устните жалби и сигнали, които граждани представят в приемната или по телефон, се съставя протокол по установен образец.

Съгласно нормативно установените правила и вътрешно административните процедури в институцията на омбудсмана, разглеждането на жалбите и сигналите става по следния ред:

А. Приемащият служител проверява наличието на необходимите данни за подателя и информация за оплакването, вписва жалбата или сигнала в публичния регистър и изготвя проект за решение на омбудсмана за разпределяне в зависимост от типа на нарушението за разглеждане от ресорна специализирана дирекция:

- дирекция „Основни права и свободи" – за проблеми, свързани с дискриминация и равни възможности, граждански и политически права, неизпълнени съдебни актове, обществен ред и сигурност, наука и интелектуална собственост;
- дирекция „Условия на живот" – за проблеми от трудовата и социалната сфера, в здравеопазването, образованието, дейности в областта на културата и опаз-

РАЗДЕЛ 2
РАБОТА НА ОМБУДСМАНА ПО ЖАЛБИ И СИГНАЛИ НА ГРАЖДАНИ

ването на околната среда;

- дирекция „Обществени услуги" – за въпроси в областта на топлоснабдяването, електроснабдяването, ВиК, обществен транспорт, телефонни услуги, сметосъбиране и сметоизвозване, административно обслужване, териториално и селищно устройство, възстановяване на собствеността върху земеделските земи, горите и земите от горския фонд.

Б. Дирекцията, на която е разпределена жалбата или сигналът, извършва проверка за допустимост и изготвя писмен отговор от името на омбудсмана до подателя дали жалбата или сигналът се приемат за разглеждане.

Установена вече практика на институцията е, че даже когато жалбата или сигналът се отнасят до нарушение, извършено преди повече от две години (които според закона не подлежат на разглеждане), по случаите с по-голямо обществено значение се образува проверка. Анонимни сигнали, съгласно закона, не се разглеждат, но когато те носят белезите на висока обществена значимост, омбудсманът може да предприеме действия по своя инициатива.

В. За да отговори на очакванията на гражданите, омбудсманът е възприел като подход да не отклонява разглеждането на жалби, които формално са недопустими. При всеки отделен случай се търсят възможности за съдействие и решаване на конкретния проблем, когато той е повдигнат справедливо.

Г. Когато жалбата или сигналът са допустими, образуваната проверка по тях приключва с писмено становище.

> Когато жалбата или сигналът са допустими, образуваната проверка по тях приключва с писмено становище

Тенденцията е да се акцентира върху възможностите за посредничество за доброволно и бързо уреждане на случая между засегнатото лице и институцията, срещу която е подадена жалбата или сигналът. Това посредничество (уредено и нормативно като метод на работа на омбудсмана в ЗО и ПОДО) се изразява във всестранна помощ за преодоляване на възникналия спор, изслушване на становищата на страните, улесняване на комуникацията между тях, съдействие при преговори и формулиране на възможности за разрешаване на спора. Омбудсманът счита, че посредническата функция трябва да се развива, въпреки че изисква много усилия, защото е път за доброволно преодоляване на спорове и дори на конфликти между гражданите и администрацията.

ПУБЛИЧЕН РЕГИСТЪР НА ЖАЛБИТЕ И СИГНАЛИТЕ

В изпълнение на изискванията на чл. 21 от Закона за омбудсмана, вече е внедрен в практиката на институцията публичен регистър, в който се отразява и публично може да се следи пътят на разглеждане на жалбите и сигналите. Всеки жалбоподател може да направи справка за движението на своето искане. Тази информационно-търсеща система се създаде въз основа на концепция и техническо задание, изготвени от институцията на омбудсмана, и е съобразена със специфичните нужди на институцията. Публичният характер на този регистър отличава българския омбудсман от други сродни институции в Европа, където това все още не е направено. Предвижда се регистърът да бъде достъпен и чрез Интернет, а също така и възможност за подаване на жалби и сигнали чрез Интернет.

Освен информационната си функция, публичният регистър е и средство за оценка на:

- основните проблеми във взаимоотношенията между гражданите и администрацията;
- поведението на държавните и общински органи при решаване на възникнали проблеми между тях и гражданите;
- цялостната дейност на омбудсмана и неговата администрация.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОСТЪПИЛИТЕ ЖАЛБИ И СИГНАЛИ КЪМ 25.03.2006 Г.

Постъпили жалби и сигнали според начина на получаването им

Общият брой жалби, получени от омбудсмана до 25.03.2006 г., е 1102. Преобладаващата част от жалбите са пристигнали по пощата, 36 – по електронен път, а лично са подадени

344 (фиг. 1 от Приложение 1).

В 15 случая са съставени протоколи за устна жалба.

Постъпили жалби и сигнали по месеци

Първите 41 жалби са от април 2005 г., т.е. още преди да е приет Правилникът за организацията и дейността на омбудсмана и да са създадени необходимите условия за нормално функциониране на институцията. Пет жалби са изпратени дори преди персоналния избор на първия омбудсман на Република България. Това показва, че създаването на институцията на омбудсмана е било очаквано от хората (фиг. 2 от Приложение 1).

Постъпили жалби и сигнали от чужди граждани

Шестима чуждестранни граждани са подали жалби до омбудсмана:

- два случая се отнасят до взаимоотношения с местни юридически и физически лица;
- една жалба е изпратена от Защитника на човешките права и свободи на Република Черна гора и е свързана със задържането на чуждестранен гражданин от органите на властта;
- две жалби са във връзка с процедури по даване на българско гражданство;
- една жалба е за проблеми, свързани с международно осиновяване.

Постъпили жалби и сигнали на чужд език

Подадени са две жалби на чужд език, което е допустимо според чл. 4 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана.

Постъпили жалби и сигнали по проблеми на местни обществени посредници

Получени са две жалби във връзка с неуредени трудово-правни отношения между столичния обществен посредник и неговия заместник и Столичен общински съвет.

Проверки на омбудсмана по собствена инициатива

Омбудсманът се е самосезирал в четири случая, които са от висок обществен интерес:

- проблемът с битовите отпадъци в София;
- действия на полицейските служители в Благоевград и смъртта на Ангел Димитров-Чората;
- проблемите, свързани с предоставянето на услуги от топлофикационните дружества и фирмите за топлинно счетоводство;
- по повод опасността от унищожаване на зелени площи в София и сигналите на организации на гражданите за липса на широко обществено обсъждане на екологичните рискове от приемането на Общия устройствен план на Столичната община.

Постоянна приемна на омбудсмана

След настаняването на институцията в самостоятелна сграда, от 5 януари 2006 г. приемната на омбудсмана започна да работи пълноценно. Всеки ден от 9.00 до 17.00 ч. неговите сътрудници приемат граждани и техни жалби, консултират ги и им дават информация за хода на проверките по техните искания.

До 25 март 2006 г. приемната е посетена от 630 граждани (13 души средноднево) и 485 (10 души средноднево) са се обадили по телефона. Подадени са 248 жалби и са направени 867 консултации и справки.

Броят на получените и регистрирани жалби – след организирането на работата на омбудсмана в собствена сграда с приемна за граждани – се е увеличил със 77 % (фиг. 3 от Приложение 1 към този доклад).

ЖАЛБИТЕ И СИГНАЛИТЕ СПОРЕД ЕТАПА НА ПРОВЕРКАТА

Според етапа на проверката, получените общо 1102 жалби се разпределят както следва (фиг.4 от Приложение 1 към този доклад):

- жалби и сигнали, по които проверката е приключила – 33%;
- жалби и сигнали в процес на проверка – 62%;
- жалби и сигнали, по които проверката не е открита – 5%.

ЖАЛБИТЕ И СИГНАЛИТЕ ПО КАТЕГОРИИ НА НАРУШЕНИЯТА
(ФИГ. 5 ОТ ПРИЛОЖЕНИЕ 1 КЪМ ТОЗИ ДОКЛАД)

Видовете жалби според визираните в тях нарушения се свеждат до:

- проблеми със собствеността (38%), включително териториалното и селищно устройство (117 случая) и възстановяването на земеделските земи и гори (109 случая) – фиг. 6 от Приложение 1 към този доклад.

Кратка характеристика на нарушенията:

- **Териториално и селищно устройство:** Най-често срещаните случаи са за неспазване на законодателството при изпълнение на строителни дейности и издаване на строителни разрешения, спорове за граници на имоти, проблеми свързани с изменения на подробни устройствени планове, промяна на статута и застрояване на зелените площи.
- **Възстановяване на собствеността върху земеделски земи и земи и гори от горския фонд:** Твърде много са оплакванията, свързани с нерешени или погрешно решени претенции за възстановяване правото на ползване върху поземлени участъци с различно предназначение, възстановяване на собствеността в други местности, намалената площ на възстановената земя в сравнение с притежаваната по първични документи, разликата в категорията на документираната и получена земя, решенията по параграф 4 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, където в повечето случаи чувството за собствена справедливост значително се разминава със законовите разпоредби. Съществуват и случаи на претенции, при които при отчуждаването на земите собствениците са били обезщетени, земята е била продадена, но сделката не е била оформена нотариално.
- **Други проблеми, свързани със собствеността на гражданите:** Спорове между граждани за собственост на недвижими имоти, прехвърлени инвестиционни бонове, без знанието на притежателите им, проблемите на гражданите с многогодишни жилищно спестовни влогове, неизплащане на дължими обезщетения за отчуждени недвижими имоти за държавни нужди, незаконосъобразни преустройства на жилища.

■ **социални дейности** (17%), включително обществено осигуряване и обезщетения (72 случая), трудови права и заетост (67 случая), права на хора с увреждания (19 случая); социално подпомагане (17) - фиг. 7 от Приложение 1 към този доклад:

Кратка характеристика на нарушенията:

- **Трудови права и заетост:** Оплакванията на гражданите са в целия спектър на трудово-правните отношения и заетостта – неизплатени трудови възнаграждения, недоволство и протест срещу проведени конкурси в държавната администрация, категоризирането на труда, отказ за изпълнение на съдебни решения за възстановяване на работа, несъгласие с освобождаване от работа, включване в програми за заетост, продължителна безработица.
- **Обществено осигуряване и обезщетения:** Преобладаващата част от оплакванията и въпросите са свързани с ниския размер на пенсиите, начина на изчисляването им, въвеждането на максимален размер, изключенията в Кодекса за социално осигуряване за групи лица, за които не се прилага максимален размер на пенсията, непризнаването на първа и втора категория труд или учителски труд, трудност при получаване на удостоверение за трудов стаж.
- **Права на хората с увреждания:** Оплакванията и въпросите са в широк спектър от проблеми – правото на хората със зрителни увреждания на свобода и тайна на избора при гласуване за местни и централни органи на властта, работата на експертните лекарски комисии и бавните процедури, отнемане на предоставени за ползване помещения за дейност на организации на и за хора с увреждания, трудност при ремонт на технически помощни средства.

■ **предоставяне на обществени услуги** (10 %), в т.ч. топлоснабдяване (23 случая), ВиК (14 случая) – фиг. 8 от Приложение 1 към този доклад.

Кратка характеристика на нарушенията:

- **Топлоснабдяване:** Преобладаващата част от оплакванията и протестите са за заплащането на такса мощност, непрозрачността в работата на фирмите за топлинно счетоводство.
- **ВиК:** Жалбите на гражданите са свързани с прекъсване на водоснабдяването на жилищни сгради, надписани сметки за вода, искане на съдействие за изграждане на "Канализация с пречиствателно съоръжение",

високите цени на водата, лошо Водоснабдяване.

- **дискриминация**, равни възможности, граждански и политически права (6%):

Кратка характеристика на нарушенията:

- Оплакванията са много разнообразни и са свързани с отказ за образуване на наказателни производства от органите на прокуратурата по сигнали на гражданите, „незаконосъобразно" лишаване от свобода, отказ на лишени от свобода за включване в общообразователно обучение, изясняване на съдбата на българските моряци и истината за потъването на кораба „Хера", упражнявано насилие от членове на семейството, отказ на достъп да класифицирана информация, забрана за влизане в Република България, отказ на българско гражданство.

- **административно обслужване** (5%):

Кратка характеристика на нарушенията:

- Жалбите на гражданите са по повод на отказ за предоставяне на административни услуги – издаване на технически скици за недвижими имоти от общинските администрации, мълчаливи откази за издаване на индивидуални административни актове, неизпълнение на заповеди на висшестоящ орган.

- **обществен ред и сигурност** (4%):

Кратка характеристика на нарушенията:

- Проблемите са основно за нарушаване на обществения ред и сигурност от заведения за обществено хранене, престъпления против собствеността на гражданите, самоуправство.

- **неизпълнени съдебни актове** (2.5%):

Кратка характеристика на нарушенията:

- Жалбите са свързани с неизпълнени съдебни актове от административни органи, търговски дружества във връзка с реституцията и възстановяване на собствеността, трудово-правни спорове и граждански спорове между частно-правни субекти и общински администрации. Извън посочените случаи има и известен брой жалби от физически лица за неизпълнение на влезли в сила съдебни решения от други физически или юридически лица и неоказване на съдействие от съдебните органи.

- **Здравеопазване** (2%):

Кратка характеристика на нарушенията:

- Най-много са оплакванията, свързани с работата на ТЕЛК, непрецизност на здравноосигурителния режим за българите, живеещи в чужбина, лошо качества на медицинските услуги, достъп да медицински услуги.

В 95 % (1045) от случаите омбудсманът е предприел действия по конкретните проблеми, като ги е решил, дал е добри съвети и насоки или е поискал допълнителна информация и ги проучва.

ПОСТЪПИЛИ ЖАЛБИ И СИГНАЛИ, ПО КОИТО ПРОВЕРКИТЕ СА ПРИКЛЮЧЕНИ

Жалби и сигнали, по които проверките са приключени според резултата (фиг. 9 от Приложение 1 към този доклад)

По 359 (33%) жалби и сигнали проверката на омбудсмана е приключила.

- приключени случаи с решение на проблема – 30%;
- приключени случаи с решение на проблема чрез посредничество – 5%;
- приключени случаи с дадени съвети и препоръки – 33%;
- приключени случаи със становище за неоснователност на жалбата – 17%;
- приключени случаи поради липса на законово основание за намеса – 15%

Жалби и сигнали, по които проверките са приключени по категории на нарушенията (Фиг. 10 от Приложение 1 към този доклад)

В 123 от случаите жалбите са приключени с положителен резултат за жалбоподателите. В това число, по 17 жалби с посредничество е постигнат удовлетворителен резултат; в 122 случая са дадени съвети и насоки за решаване на проблема; в 61 случая извършената проверка е показала, че исканията на жалбоподателите са неоснователни.

Жалби и сигнали, приключени поради липса на законово основание за разглеждане (Фиг. 11 от Приложение 1 към този доклад)

Поради липса на законово основание 53 жалби и сигнали не са приети за разглеждане на основание чл. 22, ал. 1 от Закона за омбудсмана. Само в един случай омбудсманът е посъветвал гражданина да се обърне към друга институция за получаване на инфор-

мация за правата на хората с до 50% увреждания.

Приключени случаи с решаване на проблема

В 123 случая проверките на омбудсмана са завършили с положителен резултат за гражданите.

Такива примери са:

- По повод жалба на гражданин от гр. Стамболийски е изпратена препоръка до кмета на гр. Сандански да упражни правомощията си по чл. 34, ал. 1 от ЗСПЗЗ и да преустанови намесата си в частноправния спор между собственика и ползвателя. В резултат от направената Препоръка кметът на гр. Сандански издаде необходимата заповед за отстраняване на ползващия без правно основание несобственик. Заповедта е изпратена на кмета на с. Катунци за връчване на нарушителя.
- Жалба на гражданин от община Самоков за сметище, разположено върху общински имот в гр. Самоков на ул. „Хр. Максимов". Министърът на околната среда и водите разпореди на кмета на община Самоков да отстрани незаконното сметище и да предприеме мерки за предотвратяване на повторното му създаване.
- Жалба на гражданин от София, изпратена от столичния обществен посредник, срещу отказ за включване в мрежата на „Електроразпределение". Бързата намеса на омбудсмана осигури, след 6-месечната липса на решение, достъпа в съответствие с „общите правила" за работата на дружествата за електрозахранване.
- Жалби на граждани от София, свързани с отказ за изплащане на добавка по чл. 9 от Закона за гражданска и политическа реабилитация на репресирани лица (ЗГПРРЛ). Намесата на омбудсмана доведе до преразглеждане на разпорежданията на Националния осигурителен институт и добавките бяха отпуснати. По повод на конкретните жалби омбудсманът препоръча на председателя на Централната комисия по политическа и гражданска реабилитация към Министерство на правосъдието да уреди съвместно с НОИ да се уеднакви прилагането на разпоредбата на чл. 9 от ЗГПРРЛ, за да се гарантират правата на гражданите.
- Жалба на гражданин от София за неиздаване на техническа скица от община Етрополе. Със съдействието на омбудсмана беше издаден исканият документ без необходимост от инициране на съдебен процес от страна на гражданина.
- Жалби на граждани от София и Кюстендил, свързани с издаване на удостоверение за трудов стаж образец № 3. Със съдействието на омбудсмана исканите удостоверения бяха издадени.
- Жалба на гражданин от София за бездействие на ОбСЗГ да възстанови земеделска земя съгласно направена доброволна делба. Със съдействието на омбудсмана и Министерство на земеделието и горите ОбСЗГ издаде необходимото решение.
- Жалба на гражданин от Радомир във връзка с определяне и получаване на месечна добавка за социална интеграция за транспортни услуги. Намесата на омбудсмана доведе до извършване на социална оценка и определянето на добавката.
- Жалба от участници в централизиран търг за продажба на акции на държавата в търговско дружество за отказан документ, удостоверяващ придобиването на акции. След проверка в Агенцията по приватизация омбудсманът осигури снабдяването им с документа.

Както вече се каза, за решаване на проблемите на гражданите, омбудсманът успешно прилага и метода на посредничеството, като един от най-важните инструменти за доброволно и бързо уреждане на конфликтите между гражданите и администрацията.

Сред примерите за това са и следните случаи:

- По инициатива на омбудсмана се предоставиха неотложни социални услуги и помощ на болна възрастна жена;
- При проверка на омбудсмана се установи, че 50 пострадали от наводненията граждани в Нови Искър не са получили полагащи им се дарения поради несвоевременни действия на общината. С посредничеството на омбудсмана е предоставена помощ на 20 от тях, а останалите 30 ще бъдат включени в списъците за предстоящо дарение от същия дарител.

Приключени случаи с дадени съвети и насоки на гражданите

В 122 случая проверките на омбудсмана са приключили със съвети и насоки за решаване на проблемите на гражданите.

Например:

- Възможности и начин за получаване на издръжка на дете от община, когато тази издръжка не се предоставя от задължения родител.
- Извънинстанционни способи за обжалване на влязло в сила съдебно решение.
- Начини за получаване на обезщетения и други парични вземания по Кодекса на труда.
- Възможности за обжалване на заповеди за прекратяване на трудови правоотношения.

Приключени случаи със становище за неоснователност на жалбата

В 61 случая проверката на омбудсмана е показала, че искането на жалбоподателя е неоснователно. Това не може да се приеме като негативна оценка за жалбоподателя, защото представлява полза за него като му се дава компетентен отговор и убеждение, че администрацията е действала правилно.

Такива примери са:

- Жалба на гражданка от община Асеновград за правилността на определяне на началната дата на придобиване на право за пенсиониране, свързано със задължение за възстановяване на суми във фонд „Безработица". При проверката се установи, че Националният осигурителен институт правилно се е произнесъл по случая.
- Жалба на гражданин от община Велико Търново за предоставен достъп до лични данни от електронен портал dir.bg. При проверката се установи, че личните данни на потребителите са защитени от Общите условия на dir.bg.
- Жалба на гражданка срещу отказ за предоставяне на документи от „Държавен архив" гр. Пловдив. При проверката се установи, че й е оказано съдействие и й е предоставен пълен достъп до наличната информация.

В някои случаи въпреки неоснователността на жалбата, омбудсманът е предприел действия за застъпничество и защита на правата на гражданите. В тези случаи омбудсманът е направил препоръки за преодоляване на нормативните пречки.

Сред примерите за това са:

- Жалби от гражданки от Община Чирпан и София за отказ за отпускане на еднократна помощ при раждане на дете. При проверката се установи, че за получаването на еднократна помощ при раждане на дете съгласно чл. 11 от Правилника за прилагане на Закона за семейните помощи се изисква оригинално удостоверение за раждане на детето, за което се иска помощта, което ограничава правата на майките съгласно чл. 6, ал. 1 от Закона за семейните помощи. Омбудсманът излезе със становище и предложи промяна в нормативната уредба за отпадане на това изискване и намаляване на документите за определяне правото на еднократна помощ при раждане на дете поради дублиране на информацията в тях.
- Жалби от граждани от община Ценово, община Бургас и др. за отказана социална помощ. При проверките се установи, че отказите на администрацията са законосъобразни. Въпреки това омбудсманът излезе със становище и препоръча при определяне на правото на социално подпомагане органите да се придържат към основните цели на Закона за социално подпомагане, а именно: подпомагане на гражданите, които без помощта на другиго не могат да задоволяват своите основни жизнени потребности, укрепване и развитие на обществената солидарност в трудни житейски ситуации и социалното подпомагане чрез индивидуален подход и оценка на конкретните потребности на лицата и семействата.

Приключени жалби поради липса на законово основание за разглеждане

В 53 случая омбудсманът е сезиран с жалби, по които липсват законови основания за разглеждането им.

Например:

- Искане за преразглеждане или отмяна на влезли в сила съдебни решения.
- Произнасяне по проблеми, които са предмет на съдебен спор.
- Намеса в работата на прокуратурата и следствените органи.

- Гражданско-правни спорове.
- Липса на конкретно искане.

ЖАЛБИ И СИГНАЛИ В ПРОЦЕС НА ПРОВЕРКА

В 686 случая омбудсманът е сезиран с жалби, които са в процес на проверка. Те се отнасят до следните категории нарушения (фиг. 12 от Приложение 1 към този Доклад):

- проблеми със собствеността – 41%;
- обществени услуги – 13%;
- социални дейности – 11% ;
- дискриминация, равни възможности, граждански и политически права – 5%;
- административно обслужване – 5%;
- неизпълнение на влезли в сила съдебни актове – 3%;
- здравеопазване – 2%;
- други – 15%.

Примери за такива жалби са:

- По жалба на гражданин от месец март 2006 г., във връзка с обжалване на заповед на кмета на София и негов отказ за изпращане на изисканите от съда документи омбудсманът започна проверка. Установи се, че в периода от 2004 до 2005 година, заместник-председателят на СГС четири пъти е изпращал писма с указания за предоставяне на необходимите документи в тридневен срок. Въпреки дадените указания и наложената глоба, общинската администрация продължава да бездейства. Случаят е показателен за: неспазване на върховенството на закона; пренебрежително отношение към съда; бездействие в ущърб на гражданката; подозрение за корупция. Отчитайки, че конкретният случай е пример за „лоша администрация", омбудсманът препоръча на кмета на София да предприеме незабавни действия. Обсъжда се и внасянето на този въпрос в Комисията за борба с корупцията на 40^то Народно събрание.
- По жалби на граждани от цялата страна относно освобождаване от заплащане на такса смет за неизползвани имоти, омбудсманът изиска становището на Министерство на финансите. Отговорът на министерството отчита предоставената от закона възможност, че освобождаването в тези случаи е допустимо, при наличие на ред, установен от общинските съвети. Омбудсманът предвижда провеждане на среща и консултация с Националното сдружение на общините за уеднаквяване на практиката им относно възложеното им от закона задължение да определят ред за освобождаване от заплащане на такса смет за неизползвани имоти.

> При определяне на правото на социално подпомагане органите да се придържат към основните цели на Закона за социално подпомагане

- По жалба на граждани от Стара Загора срещу отказ за издаване на техническа скица за недвижим имот, омбудсманът отправи препоръка до кмета на общината за издаване на искания документ.
- По жалба, свързана с незаконно отнет от страна на общината книжен фонд и сграда на библиотеката на Народно читалище „Родолюбие" в Асеновград, омбудсманът се обърна към министъра на културата за предоставяне на становище по случая. Предстои проверка на място за изясняване на фактическата обстановка и съдействие за разрешаването на случая.
- До омбудсмана са подадени редица жалби от граждани, чиито инвестиционни бонове са били прехвърлени без тяхно знание през 2003 г. Боновете са прехвърляни чрез измами, разследването на които се извършва от прокуратурата. В заведените дела срещу държавата за причинени вреди от нейни служители като правило се уважават исковете на гражданите. Част от делата вече са приключили с влезли в сила решения, с които държавата се осъжда да заплати обезщетение на гражданите. Законовите предпоставки, способствали за извършените измами, вече са отстранени. Остава въпросът за понесените от гражданите вреди поради несполучливото законодателно решение и незаконосъобразните действия на държавни служители. Омбудсманът подготвя препоръка към Министерство на икономиката и енергетиката да положи усилия и за извънсъдебно решаване

на проблема и обезщетяване на пострадалите. Успоредно с това, държавата следва да потърси персонална отговорност от виновните длъжностни лица.

- Жалба до омбудсмана относно правото на хората със зрителни увреждания да гласуват тайно, съгласно чл. 10 от Конституцията.
- Много граждани са се обърнали към омбудсмана с жалби за нарушение на обществения ред от заведения за обществено хранене, барове и др. При проверките омбудсманът препоръчва на кметовете на общини да използват предоставените им в общинските наредби правомощия за отстраняване на нарушенията и трайно гарантиране правата на гражданите. В отделни случаи са дадени препоръки и за временно спиране дейността на нарушителите.
- По жалба от заместник-обществения посредник на Столична община във връзка с неуредени трудово-правни отношения със Столичния общински съвет (СОС), омбудсманът се обърна към председателя на СОС да го информира за вижданията за решаване на проблема и необходимостта от нормативни промени.
- По жалба, получена от омбудсмана, е поискана информация от кмета на община Пещера за неизпълнение на влезли в сила заповеди на областния управител – област Пазарджик.
- Във връзка с жалба на гражданин от Русе срещу отказ за възстановяване на внесени суми за здравно осигуряване за период, през който лицето е пребивавало в чужбина, омбудсманът възнамерява да проведе дискусия с експерти.
- По жалба на гражданин от гр. Стара Загора за неизплатено обезщетение за отчужден недвижим имот за държавни нужди (във връзка с изграждането на автомагистрала „Тракия"), омбудсманът подготвя предложение за гарантиране правата на гражданите при осъществяване на отчуждителни процедури.

Освен по жалби и сигнали на граждани, българският омбудсман има право да действа и по собствена инициатива, на основание чл. 19, ал. 2 от Закона за омбудсмана и чл. 9, ал. 1, т. 3 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана. Това той прави, когато прецени, че не са създадени достатъчно гаранции за защита на правата на човека. Тази законова възможност е силно средство в ръцете на гражданския застъпник. Той е не само медиатор между гражданите и администрацията в случаите, когато бъде сезиран, а и активен участник в борбата за по-добро управление чрез премахване на устойчиви негативни прояви, добили понякога пропорциите и белезите на явления. Омбудсманът на България счита, че този способ трябва да се развие. Той може да вземе само повод от отделна жалба, но трябва да действа по собствена инициатива винаги, когато обществеността е изправена пред повторяеми нарушения или пък става дума за отделен случай с остро обществено отражение.

Приключени проверки по собствена инициатива

Омбудсманът се е самосезирал и е огласил своите становища, препоръки и предложения в два случая с висок обществен интерес:

А. Проблемът с битовите отпадъци в София, превърнал се във фактическа и институционална криза, породена от лоша администрация, довела до тягостното нерешаване на този важен за бита и здравето на гражданите проблем.

Б. Получилият широк и тревожен отзвук случай на прекомерна употреба на сила от страна на полицейските органи в Благоевград и смъртта на Ангел Димитров-Чората.

По «А»

След щателно проучване и многобройни срещи, на специална пресконференция от 28 юли 2005 г. омбудсманът огласи своето Становище по кризата с битовите отпадъци на София, което е адресирано до всички основни институции в държавата с отношение към проблема - Народното събрание, Министерския съвет, Министерство на околната среда и водите /МОСВ/, Столичната община, Столичния общински съвет, главния прокурор и др.

Намесата на омбудсмана е обусловена от реалната заплаха за правото на всеки гражданин да живее в среда,

РАЗДЕЛ 3
САМОСЕЗИРАНЕ НА ОМБУДСМАНА ПО СЛУЧАИ С ВИСОКА ОБЩЕСТВЕНА ЗНАЧИМОСТ

съобразена със съвременните изисквания за качество на живот.

По-главните изводи в него са следните:

- налице е показателен пример за лошо администриране от страна на столичния кмет и Столичния общински съвет, които не са изпълнили съответните нормативни изисквания и поетите ангажименти пред обществеността;
- това бездействие е довело до накърняване на доверието и уважението на гражданите към институциите;
- неадекватно е било поведението на централната изпълнителна власт, която не е упражнила законовите си правомощия за контрол;
- не е спазен и основен принцип при управление на процесите за опазване на околната среда, а именно участието на обществеността и наличието на прозрачност при вземането на решения.

Препоръките на омбудсмана в тази връзка са:

- главният прокурор да прецени възможностите и основанията за привличане под наказателна отговорност на съответните длъжностни лица от Столична община заради тяхното бездействие за решаване на проблема;
- незабавно да бъдат определени нови площадки и да заработят инсталациите за раздробяване, балиране и пакетиране на отпадъците;
- незабавно да се уточни терен и да се приеме процедура по Закона за обществените поръчки за изграждане на завод за оползотворяване и обезвреждане на твърдите битови отпадъци на София.

Развитието на събитията впоследствие потвърди истинността и адекватността на направените от омбудсмана констатации и показа стремежа на съответните институции да се съобразят с отправените от него препоръки.

Пълният текст на становището е включен в Приложение 2 към този доклад.

По «Б»

Омбудсманът инициира собствена проверка на фактите, свързани с инцидента и смъртта на Ангел Димитров-Чората при задържането му на 10 ноември 2005 г. от полицейски служители в Благоевград.

Съществото за омбудсмана е преценката доколко употребата на физическа сила от полицейските служители не е превишила строго необходимото и достатъчното за задържането на лицето според действащото законодателство в България /основните принципи на Конституцията и разпоредби на Закона за МВР/, както и според задължителните международни стандарти за правата на човека, приети от Организацията на обединените нации и от Съвета на Европа, свързани с използването на сила и помощни средства от полицейските органи /най-вече Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, Кодексът за поведението на правоприлагащите органи на ООН, Основни принципи на ООН при употреба на сила и огнестрелни оръжия от правоприлагащите органи и Декларация за полицията на Съвета на Европа/.

Становището на омбудсмана във връзка с инцидента по задържането и смъртта на Ангел Димитров-Чората, огласено на специална пресконференция на 29 март 2006 г., съдържа следните изводи, предложения и препоръки:

- Омбудсманът на Република България застава на становището, че в случая на задържането на Ангел Димитров-Чората, полицейските органи в Благоевград са превишили недопустимо правата си, произтичащи както от задължителните разпоредби на българското законодателство, така и от международно установените правни стандарти на ООН и Съвета на Европа, свързани с употребата на сила и помощни средства от полицията.
- Омбудсманът счита, че ръководството на РДВР-Благоевград е следвало да планира и контролира полицейската операция по задържането на Ангел Димитров-Чората, така че да се сведе до минимум използването на физическа сила и да се предотврати загубата на човешки живот. (В решенията на Европейския съд по правата на човека принципът, че управленските кадри в полицията са отговорни за действията на своите подчинени, е ясно изразен. (Вж. Osman v. The United Kingdom, решение от 28.10.1998 г. и Aktas v. Turkey решение от 24.04.2003 г.)
- Не на последно място, омбудсманът е силно обезпокоен от слу-

чаите на полицейско насилие над граждани по време на задържане или по време на разпит в местата за задържане, посочени и описани, както в Доклада на Държавния департамент на САЩ за 2005 г., така и от правозащитни организации.

- В системата на Министерството на вътрешните работи да продължат усилията и да се повишават изискванията към полицейските служители за стриктно спазване на закона и на международните стандарти на ООН и Съвета на Европа при употребата на физическа сила и помощни средства.
- Министерството на вътрешните работи да представи за широко обществено обсъждане с участието на представители на прокуратурата, адвокатурата и правозащитни организации, цялостната си стратегия и план за действие за недопускане на незаконно полицейско насилие над граждани.
- Да се оптимизира дейността на Постоянната комисия по правата на човека и полицейската етика към МВР във връзка със спазването на правилата, заложени в Етичен кодекс на служителите от Министерството на вътрешните работи с полицейски правомощия.
- Министерството на вътрешните работи да усъвършенства програмата си за обучение и повишаване на квалификацията на управленския и сержантския състав на МВР в областите: права на човека, етично поведение на полицейския служител, правомерна и пропорционална употреба на сила, недискриминация и др.

Становището на омбудсмана във връзка с инцидента по задържането и смъртта на Ангел Димитров-Чората е огласено на 29 март 2006 г.

Други проверки по собствена инициатива, които са в ход

Напоследък се открояват и някои други проблеми, които засягат правата на човека и които са в ход.

Омбудсманът предприе действия по своя инициатива и по:

- опасността от унищожаване на зелени площи в София и сигналите на организации на гражданите за липса на широко обществено обсъждане на екологичните рискове от приемането на Общия устройствен план на Столичната община.

Вече е сформирана съвместна работна група на омбудсмана и софийски граждански сдружения, която извършва проверки по въпроса за рисковете за зелената система на София с оглед приемането на новия общ устройствен план на Столична община.

В хода на проверките гражданските сдружения представиха редица данни относно следното:

- При изработването на Общия устройствен план Столична община не е създала достатъчно условия за реално гражданско участие в публичните обсъждания.
- Процедурите по изработването на плана и Доклада за оценка на въздействието му върху околната среда не са гарантирали всеки гражданин, сдружение и организация да участват в тях.

Омбудсманът на Република България Гиньо Ганев и Росица Тоткова, директор на дирекция "Жалби и сигнали на граждани"

странно обсъждане на екологичните рискове.

- Участието на едни и същи лица като ключови фигури в органите по одобрение на плана и едновременно с това като негови автори, навежда на подозрения за конфликт на интереси.

За да потърси отговор на тези въпроси, омбудсманът подготвя широка дискусия с участието на заинтересованите институции, независими експерти и граждански организации. Необходимо е проектът за Закон за одобряване и прилагане на Общия устройствен план на Столичната община да бъде подложен на широко обществено и парламентарно обсъждане. Всестранната оценка на евентуалните екологични и здравни рискове от приемането на плана предполага освен Комисията по местно самоуправление, регионална политика и благоустройство, Комисията по бюджет и финанси и Комисията по правни въпроси да бъдат ангажирани и други парламентарни комисии. Специално внимание заслужава въпросът за спазването на националните и международни стандарти за гражданско участие, формулирани в Конвенцията за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда.

> Омбудсманът предприе действия по своя инициатива и по опасността от унищожаване на зелени площи в София

- проблемите, свързани с предоставянето на услуги от топлофикационните дружества и фирмите за топлинно счетоводство
- обсъжда се и възможността за евентуално самосезиране по въпроси, свързани с осиновяването, от гледна точка на пълноценното и хармонично развитие на детето в семейна среда.

Важно е, според нас, създаването на допълнителни възможности и механизми, гарантиращи ефикасната намеса на омбудсмана по повод на нарушаване на правата на гражданите. С такова разбиране и при стриктно спазване на принципа за независимост омбудсманът установява различни форми на практическо взаимодействие с други държавни институции. Не става дума за недопустимо споразумяване, за скрито съглашателство или безпринципна толерантност от страна на омбудсмана спрямо нарушенията, допускани от администрацията на други ведомства. А е реч за друго - проверките на омбудсмана по конкретни случаи да срещат добрата воля на другите ведомства и с общи усилия да се отстраняват прояви на лоша администрация и да се коригира едно или друго поведение.

Например:

Достъп на омбудсмана до затворените институции

На 14 февруари 2006 г. омбудсманът на Република България и министърът на правосъдието подписаха Протокол за взаимодействие, с който се дава възможност на омбудсмана пълноценно да защитава правата на лицата, там където практиката сочи, че те са най-уязвими – местата за лишаване от свобода и следствените арести. Протоколът предвижда, между другото, и:

- право на омбудсмана да разговаря по всяко време с осъдени или задържани под стража, в отсъствие на други лица;
- жалбите и сигналите на лишените от свобода, подадени до омбудсмана в запечатани пликове да не подлежат на проверка от администрацията;
- организиране на приемни на омбудсманската институция в пенитенциарните заведения;
- разпространяване на изданията на омбудсмана в местата за лишаване от свобода.

Участие на омбудсмана в антикорупционната политика на държавата

По-добрата координация между омбудсмана, като институция за независим контрол върху администрацията, и изпълнителната и законодателната власт, е условие за ограничаване на лошата администрация и корупционните практики. В тази посока омбуд-

РАЗДЕЛ 4
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА ОМБУДСМАНА С ДРУГИТЕ ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

сманът предприе следните стъпки:

А. По инициатива на омбудсмана, той бе включен за участие в работата на Комисията за противодействие и превенция на корупцията при Министерския съвет. Независимият статус на омбудсмана предопредели той да не бъде член на Комисията, а активен и равнопоставен участник в нея.

В приетата от правителството Програма за изпълнение на стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за 2006 г. е предвидено участие на омбудсмана при:

- разработване на Закон за лобирането;
- оценката на изпълнението на Концепцията за подобряване на административното обслужване в контекста на принципа "едно гише" в държавната администрация;
- въвеждането на вътрешно-административни процедури за оказване на съдействие и съобразяване с препоръките на националния омбудсман;
- създаването на механизъм за взаимодействие на националния омбудсман с местните обществени посредници в областта на превенцията и противодействието на корупцията.

Б. Съчетаването на възможностите и средствата на гражданския контрол, осъществяван от омбудсманската институция с тези на парламентарния контрол чрез комисиите на Народното събрание има значение за реалното прилагане на принципите на доброто управление, върховенство на закона и на правата на човека. По наше мнение усилията на омбудсмана на България би следвало да са насочени към установяване на взаимодействие с някои постоянни парламентарни комисии не само по законодателни въпроси, а и за съвместни инициативи в сферата на контрола върху администрацията. Разбира се, като се отчита характерът на парламентарните комисии като помощни органи на Народното събрание.

Гиньо Ганев и Кемал Еюп, председател на Комисията за защита от дискриминация

На 16 февруари 2006 г., беше подписан Протокол за взаимодействие между омбудсмана и Комисията за борба с корупцията при 40^то Народно събрание. Протоколът предвижда:

- обмен на информация за корупционни предпоставки в действащото законодателство и разработване на предложения за преодоляването им;
- сътрудничество при разглеждане на конкретни случаи на корупция;
- включване в законодателната програма на Комисията за борба с корупцията на проекти за промени в законодателството, предложени от омбудсмана;
- участие на омбудсмана при обсъждане на законопроекти в комисията;
- съвместни инициативи за повишаване на обществената нетърпимост към корупцията.

Омбудсманът и Министерството на земеделието и горите

При омбудсмана на Републиката всекидневно постъпват устни и писмени жалби на граждани, които се оплакват от несправедливост и множество проблеми при прилагането на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд и подзаконовата нормативна уредба. Натежава впечатлението, че законовите и институционални механизми за възстановяване на собствеността върху земеделските земи, горите и земите от горския фонд създават условия за неспазването на основни права на немалък брой български граждани.

Затова омбудсманът предложи и с министъра на земеделието и горите се подписа Протокол за взаимодействие между двете институции за търсене на решение на тези проблеми.

Той предвижда по-конкретно:

- Създаване на междуведомствена работна група за преглед на нормативната уредба, съдебната и административна практика, от гледна точка на проблемите, поставяни от гражданите в жалби до двете институции;
- Включване на представители на омбудсмана при разработването на проекти за нормативни актове, свързани с преодоляване на несъвършенствата в нормативната уредба и практика, както и за постигане на възможно най-голяма справедли-

вост в процеса на възстановяването на собствеността или обезщетяване на собствениците на земи;

- Периодични срещи между омбудсмана и представители на неговата администрация от една страна, и ръководството на Министерството на земеделието и горите, респ. дирекция „Поземлени отношения", от друга страна;
- Съвместни проверки по места по жалби на гражданите;
- Разпространяване на бюлетините на омбудсмана в областните дирекции „Земеделие и гори".

Целта на омбудсмана е да се осигури надеждна защита на конституционното право на собственост на всеки български гражданин, както и обществен контрол на процеса, свързан с възстановяването на собствеността върху земеделските земи, горите и земите от горския фонд по възможно най-справедлив начин.

Взаимодействие с други държавни органи и институции

Омбудсманът се счита задължен и отделя внимание на мониторинга върху:

А. Приложението на антидискриминационното законодателство;

Б. Провеждането от страна на правителството на т.нар. „специални мерки" за постигането на пълно и ефективно равенство между лицата, принадлежащи към етническите, религиозни и езикови малцинства, с тези от мнозинството в България.

В. Политиката по закрила на детето;

Г. Осигуряването на равни възможности на жените и мъжете;

Д. Равните възможности на хората с увреждания.

Това са все зони на особена обществена чувствителност във връзка с правата на човека. Затова според нас е важно взаимодействието на омбудсмана със специализираните държавни органи и институции по тези въпроси.

По «А»

Наред с Комисията за защита от дискриминация, която е специализиран орган по прилагането на Закона за защита срещу дискриминация, българският омбудсман рязко се противопоставя на прояви на расизъм, ксенофобия, проповядването на езика на омразата към различния, както и случаи на дискриминационно отношение спрямо български граждани, по-специално от страна на длъжностни лица и административни органи.

При получени жалби и сигнали, както и по собствена инициатива, омбудсманът използва правата си за публично осъждане на подобни прояви и действия и изисква от съответните институции стриктно прилагане на предвидените в закона санкции спрямо отговорните лица или организации. В тази връзка се активизира взаимодействието с Комисията за защита от дискриминация.

Националният омбудсман Гиньо Ганев на конференция с представители на местната власт - Пазарджик

По «Б»

Целта е да се отговори по-пълно на изискванията на Рамковата конвенция на Съвета на Европа за защита на националните малцинства и на другите международни актове, подписани и ратифицирани от страната ни. По-целенасочено е нашето внимание върху ефективността на програмите за интеграция на уязвимите малцинствени групи в неравностойно положение.

Естествено е да се засилва взаимодействието ни с Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси към Министерския съвет, като специфичен консултативен орган между правителството и неправителствените организации на малцинствата.

По «в», «г» и «д»

Предстои установяването на пряко взаимодействие с:

- Държавната агенция за закрила на детето;
- Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете при Министерския съвет;
- Агенцията за хората с увреждания.

Участие на омбудсмана в дела пред Конституционния съд

Омбудсманът беше конституиран и като страна по конституционно дело № 11/2005 г., за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 132г, ал. 3 от Закона за изпълнение на наказанията. Тази разпоредба въвежда като задължително изискване кореспонденцията на лица със статут на обвиняеми и подсъдими, на които е наложена мярка „задържане под стража", да бъде контролирана и проверявана от страна на пенитенциарната администрация.

Становището на омбудсмана до Конституционния съд е, че това изискване противоречи на чл. 34 от Конституцията, който в ал. 1, прогласява като едно от основните граждански права свободата и тайната на кореспонденцията и другите съобщения. Ограничения на това право са допустими, съгласно конституционната уредба, само в изрично и изчерпателно установени в ал. 2 на чл. 34 случаи. А именно – „само с разрешение на съдебната власт, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления". Това становище е в съзвучие и с нормите на Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека в Страсбург.

Функцията на омбудсмана обуславя и неговата чувствителност към общественото мнение, чиито носители са активните граждани и техните организации. В определен смисъл, омбудсманът е институционализирана форма на граждански контрол върху администрацията. Включен в системата на държавните органи, но извън тяхната йерархия, той е своеобразен посланик на гражданското общество на територията на държавната власт.

Воден от тази философия, омбудсманът на Република България поставя специален акцент върху взаимодействието със структурите на гражданското общество. Защото, като представители на определени обществени интереси, различните неправителствени, правозащитни, браншови, работодателски и синдикални организации могат да съдействат както с конкретна информация за негативни бюрократични прояви и явления, така и за формиране на обществена нагласа на нетърпимост към лошата администрация и корупционните практики.

Това взаимодействие ще се осъществява преди всичко чрез създаването на обществени консултативни съвети при омбудсмана (съгласно чл. 14 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана) като работни форуми за обобщаване на лошата административна практика в различни сфери, разкриване на корупционни предпоставки и привличане на общественото мнение и на широки експертни среди в противодействието срещу тях.

Обществен съвет за Взаимодействие с национално представителните работодателски организации

Първият обществен съвет се създаде и беше публично огласен на 16 март 2006 г., когато омбудсманът и ръководителите на петте национално представителни работодателски организации, сдружени в Асоциацията на организациите на работодателите в България, подписаха учредителен акт. Основната задача на този Обществен съвет е да съдейства чрез сигнали, предложения и инициативи за преодоляване на бюрократичните практики и пречки в развитието на бизнеса, за създаване на благоприятен административен климат за насърчаване на инвестициите и стопанския

РАЗДЕЛ 5
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС СТРУКТУРИТЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

напредък, както и за зачитане на правата на работещите.

На първото си заседание, което се състоя на 23 март 2006 г., Общественият съвет разгледа конкретни сигнали за прояви на лоша администрация, а също така взе решение да извърши оценка на:

- Практиката на централната държавна администрация по прилагането на чл. 2а от Закона за нормативните актове, който предвижда подготовката на проекти за нормативни актове да бъде максимално публична и достъпна за неправителствените организации. Ефикасното приложение на тази норма е една от предпоставките за приемането на стабилно и балансирано законодателство, защитаващо в максимална степен правата и свободите на гражданите. До края на май т.г. въз основа на този анализ ще бъдат изготвени и конкретни препоръки към администрацията.
- Приложението на § 4 от Преходните и заключителни разпоредби от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, според който до средата на 2006 г. държавните и общинските органи е следвало да отменят разрешителните и лицензионни режими, които не са установени със закон. Направено ли е това? Очевидно не, защото и министри, и общини понякога отменят едни разрешителни и лицензионни режими, а създават други. Проверката със срок м. юли т.г. ще покаже реалната картина и ще направи ясни внушения.

Други обществени съвети при омбудсмана

Вече е в напреднала фаза създаването на още два обществени съвета:

- първо, медиен съвет, който ще включва ръководни представители на медиите, участващи във формирането на тяхната редакционна политика;
- второ, национален обществен съвет с участието на научни дейци, изтъкнати общественици и експерти по различните направления в дейността на институцията.

Сътрудничество с граждански организации и изтъкнати експерти

Много полезно е, че по отделни случаи, които имат правна и техническа сложност, омбудсманът събира групи от изтъкнати специалисти и по този начин решенията му се основават на здрав експертен и обществен фундамент. Тази практика ще се развива и занапред.

Примери за това са съвместната работа с Общността на софийските граждански сдружения и с Граждански общински съвет в София по проблемите, свързани с опазването на зелените площи в столицата, и с Българския хелзинкски комитет в хода на проверката на действията на полицейските служители от Благоевград.

Подчертано е и сътрудничеството с Центъра за изследване на демокрацията (ЦИД) – гражданска организация с принос в сравнителноправното проучване, практическото изследване и формирането на положителни обществени нагласи за създаването и утвърждаването на институцията на омбудсмана в България. С ЦИД омбудсманът подписа протокол за трайно взаимодействие.

Предстои, съвместно с Европейския център по малцинствени въпроси, да бъде организирана през май т.г. конференция с международно участие, посветена на отношенията между омубдсмана и независимата съдебна власт и възможните предели на неговата намеса в съдебната администрация.

Сам изразител на гражданско самочувствие и воля, омбудсманът ще разтваря все по-широко Вятрилото и ще оцветява палитрата на непосредственото си сътрудничество с гражданите, техните групи и организации.

РАЗДЕЛ 6
БЪЛГАРСКИЯТ ОМБУДСМАН В МЕЖДУНАРОДНАТА СИСТЕМА НА ОМБУДСМАНСКИТЕ ИНСТИТУЦИИ

Институцията на омбудсмана е значим инструмент за прилагане на международните стандарти за защита на човешките права на национално ниво. Още повече, че на европейско равнище е утвърдено разбирането, че националните омбудсмани могат и трябва да играят съществена роля в процеса на присъединяване към Европейския съюз. Те ще гарантират в отделните държави-членки прилагането на правото на ЕС и европейските стандарти в отношенията между гражданите и органите на власт. Едновременното съществуване на омбудсмани на европейско и национално равнище е предпоставка за защита на правата и свободите на европейските граждани срещу нарушения, предизвикани от действията на националните администрации и от институциите на ЕС.

За да изпълни своята роля на защитник на правата на гражданите през призмата на международното и европейското законодателство, за омбудсмана е от голямо значение да изгради връзки със сродни институции в международен и европейски план и да създаде надеждни канали за обмен на опит и информация. Този тип солидарност досега е изграждана между по-отдавна установените омбудсмански институции в другите държави.

В кратката отсечка на своето съществуване, институцията вече създаде редица двустранни и многостранни връзки с чуждестранни партньори.

Присъединяване към международните организации на омбудсманите:

В процедура за одобрение е членството на омбудсмана на Република България в две ключови международни организации на омбудсманите - Европейския институт на омбудсманите (European Ombudsman Institute), със седалище в Австрия, и Международния институт на омбудсманите (International Ombudsman Institute), със седалище в Канада. Предстои присъединяване на българския омбудсман и към Международната асоциация на омбудсманите и медиаторите от франкофонията (L'Association Internationale des Ombudsmans et Mediateurs de la Francophonie).

Европейска мрежа на омбудсманските институции

През юни тази година представители на българския омбудсман ще участват в Срещата на европейските омбудсмани във Виена.

Двустранни връзки със сродни институции

Омбудсманът установи двустранни контакти с омбудсманите на Гърция, Великобритания, Холандия, Унгария и Армения. Представители на някои от тези институции посетиха през изминалата година офиса на българския омбудсман. Както, прочее, направиха и представителите на Европейската комисия по преговорите за присъединяване на България. През април делегация на българския омбудсман ще направи работно посещение в Атина по покана на гръцкия омбудсман.

В процес на уточняване е посещение на холандския омбудсман в България, в рамките на което ще бъдат обсъдени възможностите за тясно взаимодействие. В тази връзка, проект за туининг е в процедура по одобряване по програма MATRA на Холандското правителство.

Омбудсманът на Република България Гиньо Ганев и Европейският омбудсман проф. д-р Никифорос Диамандурос на международна среща в Истанбул

Информационна кампания за правата на гражданите на ЕС

Ефективността на институцията на омбудсмана пряко зависи от

информираността на обществото за инструментите за защита на човешките права и свободи. Все още малко популярни са възможностите, с които ще разполагаме в тази посока като европейски граждани след приемането на България в ЕС. За да отговори на тази потребност, от април тази година българският омбудсман ще осъществи информационна кампания за защитата на гражданските права на европейско, национално и местно ниво чрез Европейския и националния омбудсман и местните обществени посредници. Кампанията се финансира в рамките на Комуникационната стратегия за членството на България в ЕС и ще включва редица публични събития, както и конференция с участието на Европейския омбудсман и национални омбудсмани от Европа, посветена на европейските стандарти във взаимоотношенията „гражданин-институции".

обучителни програми на Института на ООН за обучение и изследвания.

Без вкус и желание за излишен обществен и институционален туризъм, омбудсманът на България е с търсещ поглед и компетентност за включване на институцията в международни и европейски проекти и програми. Те ще допринасят не само за по-нататъшно укрепване на институцията в системата на международните омбудсмански институции и правозащитни органи, но и за подобряване на ефикасността на защитата на човешките права в България.

Сътрудничество с Върховния комисар на ООН за човешките права

По покана на Върховния комисар на ООН за човешките права, експерти от администрацията на омбудсмана ще участват в няколко дистанционни

ОБЩ ПРЕГЛЕД И СЪСТОЯНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ

Пълноценното функциониране на институцията и развитието на нейния административен капацитет беше съществено затруднено в периода май-септември 2005 г. поради неизпълнението на изричния ангажимент на две правителства да се осигури подходяща държавна сграда, позволяваща лесен и достоен достъп на гражданите и сформиране на необходимия административен екип, като се има предвид и функционалната обособеност и независимия статус на омбудсмана.

През този период омбудсманът ползваше, почти като символично седалище, предоставени от Народното събрание две помещения. Въпреки затрудненията беше изграден малък експертен екип, който подпомагаше омбудсмана в приемането и разглеждането на постъпващи жалби от граждани.

Едва в края на 2005 г., със собствени усилия и с разрешение от страна на Министерството на финансите, институцията нае самостоятелна частна сграда, пристъпи бързо към създаване на необходимите технически условия за работа и разгънато формиране на администрацията.

В началото на януари 2006 г., беше завършен първият етап от изграждането на административния капацитет на институцията. Попълнен е повече от 40% от експертния и технически състав - юристи, икономисти, специалисти по социални проблеми и др., със строга взискателност към възможностите на всеки поотделно за конкретна работа, с разбиране за особеностите и ролята на институцията. Процесът на ангажиране на подходящ персонален състав продължава, включително с привличането на експерти по граждански договор, съгласно чл. 13 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана.

В съответствие със законовите изисквания, от 5 януари 2006 г. беше публично обявена и работи, въз основа на подробни вътрешно-организационни правила, постоянна всекидневна приемна на омбудсмана, посещаемостта в която непрекъснато расте.

Приети са всички изискуеми и необходими вътрешни организационни и административни актове за функциониране на общата и специализирана администрация на институцията.

РАЗДЕЛ 7
АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ И НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИЯТА

Общата администрация обезпечава деловодното, финансово-счетоводното и информационното обслужване, както и международното сътрудничество.

Специализираната администрация, следвайки най-добрите образци, е организирана в три дирекции: „Основни права и свободи", „Условия на живот" и „Обществени услуги". Тези дирекции извършват проверки и изготвят проекти за становища по жалби и сигнали, които се отнасят до нарушени или застрашени:

- конституционни права и свободи на гражданите, включително и произтичащи от международните актове, по които Република България е страна;
- права в сферата на труда и социалната политика, здравеопазването, образованието и културата;
- права, свързани с предоставянето на обществени услуги, проблеми на собствеността и градоустройството.

НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИЯТА

По-нататъшното развитие на административния капацитет е насочено към утвърждаване на публичността и авторитета на институцията на омбудсмана като застъпник за правата на гражданите. Подчертано значение за това има и:

- разграничаването на функцията по самосезиране на омбудсмана по случаи с висока обществена значимост, когато не се създават необходимите условия за защита на правата и свободите;
- развитието на посредническата функция на омбудсмана (по чл. 19, ал. 1, т. 5 от Закона за омбудсмана и раздел V от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана) при решаване на спорове и конфликти на гражданите с администрацията и лицата, които предоставят обществени услуги.

Акценти в развитието на административния и експертен капацитет на институцията са:

- създаването на експертни възможности в администрацията на омбудсмана на България за мониторинг за спазването на правото на Европейския съюз на различните нива на държавна власт, в периода след присъединяването на България, в съзвучие с разбирането на Европейския омбудсман, които се основават на принципа на субсидиарността;
- по-нататъшно усъвършенстване на организацията на проверките, извършвани от омбудсмана с цел предоставяне на качествени и навременни отговори на конкретните жалби и сигнали на гражданите.
- повишаване на квалификацията на администрацията на омбудсмана относно специфичните методи на работа на институцията в контекста на стандартите и практиките на Европейския омбудсман, включително с помощта на проекти, финансирани от фондовете на Европейския съюз;
- изграждане на специализирани групи от изтъкнати експерти по конкретни въпроси.

Разширяването на публичността като същностна характеристика на институцията на омбудсмана ще се постигне и чрез:

- правото и задължението на омбудсмана да публикува издания, в т.ч. бюлетин за популяризиране на неговата дейност, уеднаквяване на стандартите на работа на местните обществени посредници и формиране на активно обществено мнение в борбата с лошата администрация и корупцията;
- достъп на гражданите до публичния регистър чрез Интернет, както и създаване на възможности за подаване на жалби и предоставяне на консултации чрез Интернет;
- информационна мрежа за взаимодействие на националния омбудсман с местните обществени посредници.

Други важни насоки в развитието на институцията са:

- задълбочаване на активното взаимодействие с другите държавни институции;
- активното взаимодействие със структурите на гражданското общество, включително чрез създаване и ефикасно функциониране на обществени консултативни съвети в различни области.

Приоритет е и създаването на работещ механизъм за **взаимодействие с местните обществени посредници**. В тази насока акцентът е върху формиране на регионалните съвети, регламентирани в Закона за омбудсмана, с цел осигуряване на методическо съдействие от страна на националната омбудсманска институция за посредниците на местно ниво.

РАЗДЕЛ 8
НЯКОИ ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

В края на този доклад, без претенция за цялостен анализ или обобщения, могат да се направят някои изводи и да се отбележат някои отделни идеи:

- Омбудсманът, като нова за държавната система на България институция, макар и за по-малко от година и при наличието на посочените в този доклад първоначални затруднения във връзка с липсата на държавна сграда, вече функционира пълноценно. Тази оценка се потвърждава и от констатациите на европейските експерти в рамките на партньорската проверка по Глава 24 „Правосъдие и вътрешни работи".
- За съобразяване с препоръките и навременно предоставяне на исканата от националния омбудсман информация е необходимо ускорено да се въвеждат вътрешно-административни процедури в различните органи и институции на централно и местно ниво, включително чрез законовото им нормиране.
- Омбудсманът на България ще продължи да предприема действия по своя инициатива, съгласно нормативните изисквания, винаги когато констатира, че не се създават необходимите условия за защита на правата и свободите. Нарастващото значение на тази практика се обуславя от многобройните прояви на лоша администрация, необходимостта от по-пълно зачитане на правата на гражданите и от ефикасна превенция на корупцията. В тази посока са и изискванията на Европейския омбудсман, и добрата практика на омбудсманските институции от страните членки на Европейския съюз.
- Анализът на много от жалбите на граждани срещу администрацията на различни нива показва някои несъвършенства или нужда от развитие на нормативната уредба. Добре е в тази посока да бъде ангажирано вниманието на българския парламент, който, при доказана необходимост, би могъл да предприеме съответните законодателни инициативи. В тази посока могат да се отбележат някои, макар и частични идеи, произтичащи от поставените пред омбудсмана искания на граждани:
- При обсъждане на промени в избирателните закони да бъдат отчетени проблемите на гласоподавателите, които имат зрителни и други увреждания, и да се гарантира реално правото им на тайно гласуване, съгласно чл. 10 от Конституцията.
- Проектът за Закон за одобряване и прилагане на Общия устройствен план на Столичната община да бъде подложен на широко обществено и парламентарно обсъждане. Всестранната оценка на евентуалните екологични и здравни рискове от приемането на плана предполага освен Комисията по местно самоуправление, регионална политика и благоустройство, Комисията по бюджет и финанси и Комисията по правни въпроси, да бъдат ангажирани и други парламентарни комисии. Специално внимание заслужава въпросът за спазването на националните и международни стандарти за гражданско участие, формулирани в Конвенцията за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на Вземане на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда.
- Постъпилите при омбудсмана жалби от граждани във връзка с неизпълнение на влезли в сила съдебни решения поставят въпроса за активизиране на ролята на прокуратурата, когато действията или бездействието на длъжностни лица от държавната и общинската администрация съставляват престъпление по смисъла на чл. 296 от Наказателния кодекс. В тази логика, омбудсманът предлага да са обсъди целесъобразността от въвеждане на квалифициран състав на престъплението по чл. 296 от Наказателния кодекс, когато деянието се извършва от длъжностно лице.
- Законово да се гарантира пълно независимостта на местните обществени посредници, като се има предвид, че понастоящем те са избирани от общинските съвети, които

им дават подслон и трудово възнаграждение.

- Омбудсманът смята, че Министерството на икономиката и енергетиката би могло да помисли и за извънсъдебно решаване на проблемите, свързани с обезщетяването на пострадалите граждани, чиито инвестиционни бонове са били прехвърлени без тяхно знание през 2003 г. Следва да се постави и въпросът за персоналната отговорност на виновните длъжностни лица.

И накрая, омбудсманът на Република България има не само разбиране, а и воля за осъществяване на практическите стъпки, които са необходими за по-нататъшното утвърждаване на институцията в държавната система на България. Такава воля и респект към становищата и препоръките на омбудсмана трябва да имат и държавните и общинските органи, и то в цялата тяхна йерархия. За да се превърне още по-осезаемо в обществена и управленска норма върховенството на правата на човека, така както повелява Конституцията на България и чл. 6 от Договора за Европейския съюз. Само по този начин ще се превъплъти в практиката на нашия обществен и държавен живот и мотото на българския омбудсман – „Светлина, а не сянка върху правата на човека".

31 март 2006 г.
София

ГИНЬО ГАНЕВ
ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ
ЗА ЖАЛБИТЕ И СИГНАЛИТЕ

Фигура 1: Постъпили жалби и сигнали според начина на получаването им

Жалби и сигнали:	Брой
Получени по електронен път	36
Подадени лично	344
Пристигнали по пощата	722
ОБЩО	1102

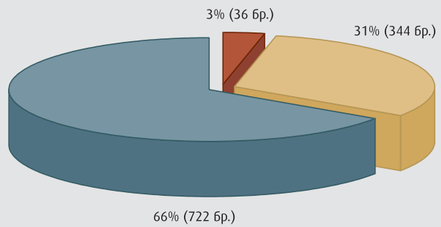

ФИГУРА 1

Фигура 2: Постъпили жалби и сигнали по месеци

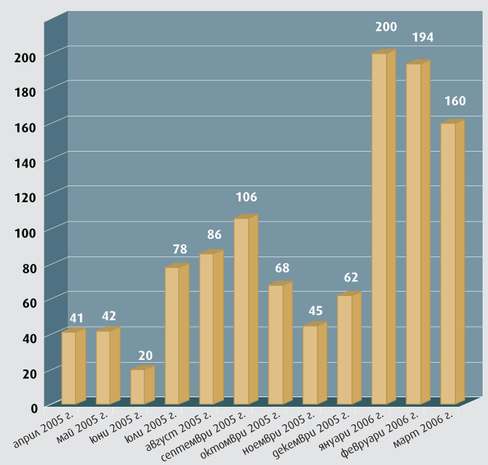

ФИГУРА 2

Фигура 3: Постоянна приемна на омбудсмана

	Брой		Брой
Посещения на граждани	630	Подадени жалби	248
Обаждания по телефона	485	Направени справки	254
		Дадени консултации	613
ОБЩО	1115	ОБЩО	1115

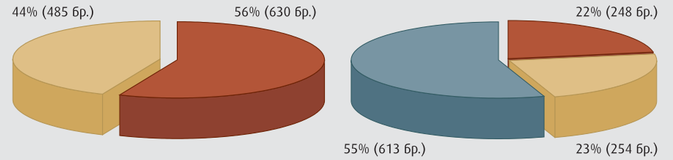

ФИГУРА 3

Фигура 4: Жалбите и сигналите според етапа на проверката

	Брой
Жалби и сигнали, по които проверките са приключени	359
Жалби и сигнали в процес на проверка	686
Жалби и сигнали, по които проверката не е открита	57
ОБЩО	1102

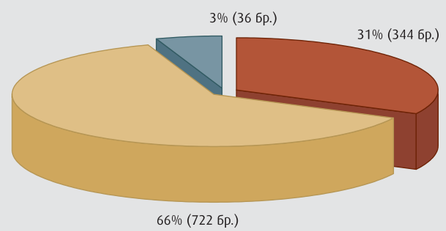

ФИГУРА 4

Фигура 5:
Жалбите и сигналите по категории на нарушенията

Категории на нарушенията:	Брой
Проблеми със собствеността	410
Социални дейности	183
Обществени услуги	115
Дискриминация, РВ, граждански и полит.права	69
Административно обслужване	53
Обществен ред и сигурност	49
Здравеопазване	27
Други	196
ОБЩО	1102

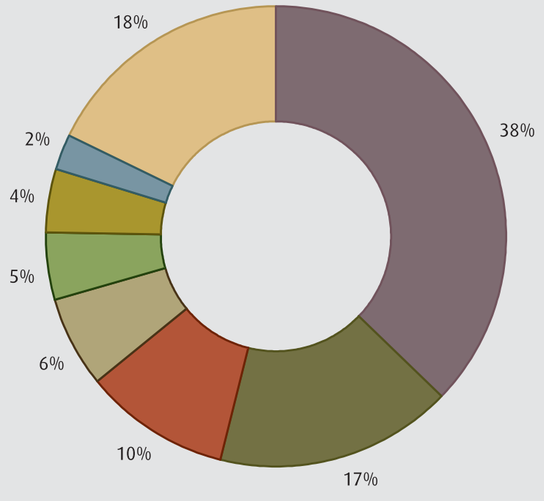

ФИГУРА 5

Фигура 6: Жалби и сигнали, свързани с проблеми със собствеността

Проблеми със собствеността:	Брой
Териториално и селищно устройство	117
Възстановяване на земеделски земи	109
Други	184
ОБЩО	410

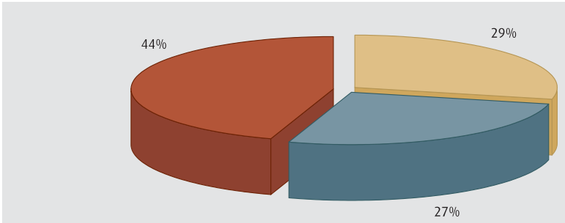

ФИГУРА 6

Фигура 7:
Жалби и сигнали, свързани със социални дейности

Социални дейности:	Брой
Социално осигуряване и обезщетения	72
Трудови права и заетост	67
Хора с увреждания	19
Социално подпомагане	17
Други	8
ОБЩО	183

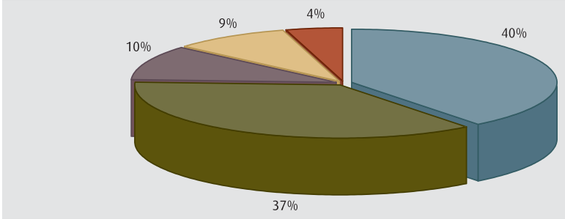

ФИГУРА 7

Фигура 8: Жалби и сигнали, свързани с предоставяне на обществени услуги

Обществени услуги:	Брой
Топлоснабдяване	23
ВиК	14
Сметосъбиране и сметоизвозване	9
Електроснабдяване	8
Телефонни услуги	8
Обществен транспорт	6
Други	47
ОБЩО	115

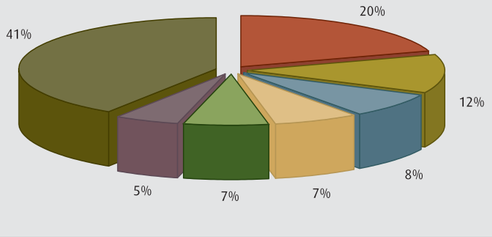

ФИГУРА 8

Фигура 9: Жалби и сигнали, по които проверките са приключени, по резултат

По резултат:	Брой
Приключени случаи с решение на проблема	106
Приключени случаи с дадени съвети	122
Приключени случаи с решение на проблема чрез посредничество	17
Приключени случаи със становище за неоснователност на жалбата	61
Приключени случаи поради липса на законово основание за разглеждане	53
ОБЩО	359

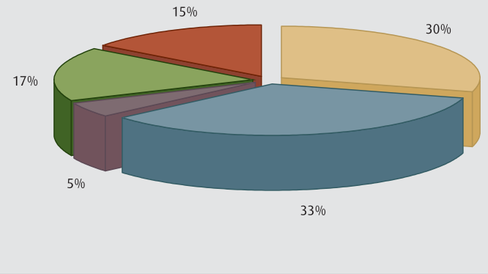

ФИГУРА 9

Фигура 10:
Жалби и сигнали, по които проверките са приключени, по категории на нарушенията

По категории на нарушенията:	Брой
Проблеми със собствеността	57
Социални дейности	108
Обществени услуги	23
Дискриминация, РВ, граждански и политически права	36
Административно обслужване	19
Обществен ред и сигурност	10
Неизпълнение на съдебни актове	6
Здравеопазване	10
Недопустими по чл. 22, ал. 1	53
Други	37
ОБЩО	359

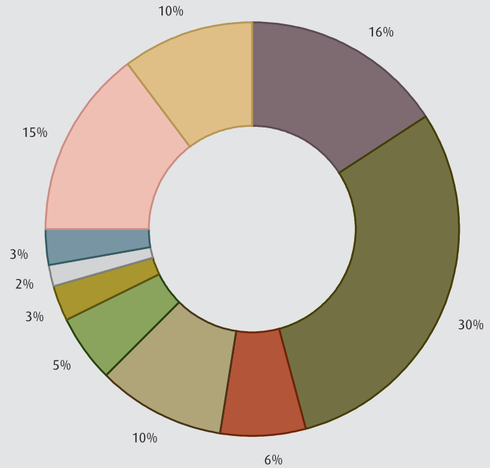

ФИГУРА 10

Фигура 11:
Жалби и сигнали, приключени поради липса на законово основание за разглеждане, според предмета

Според предмета:	Брой
С влязло в сила съдебно решение или предмет на съдебен спор	30
Гражданско-правен спор	13
Липса на конкретно искане	4
В компетентността на прокуратурата или следствието	6
ОБЩО	53

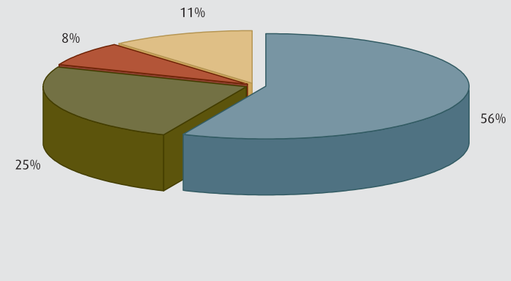

ФИГУРА 11

Фигура 12: Жалби и сигнали в процес на проверка по категории на нарушенията

По категории на нарушенията	Брой
Проблеми със собствеността	276
Социални дейности	75
Обществени услуги	92
Дискриминация, РВ, граждански и политически права	33
Административно обслужване	34
Обществен ред и сигурност	37
Неизпълнение на съдебни актове	20
Здравеопазване	17
Други	102
ОБЩО	686

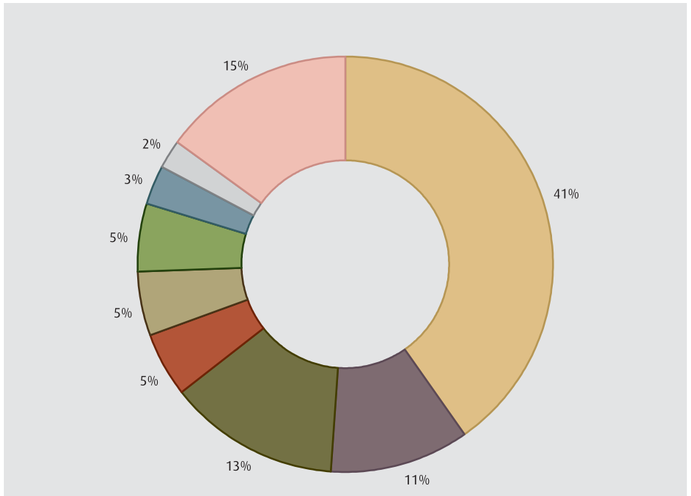

ФИГУРА 12

ПРИЛОЖЕНИЕ 2:
СТАНОВИЩА ПО ПРОВЕРКИ ПО СОБСТВЕНА ИНИЦИАТИВА

СТАНОВИЩЕ НА ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Проверка по собствена инициатива на инцидента при задържането, довел до смъртта на Ангел Димитров–Чората

Омбудсманът на Република България, воден от убеждението, че в правовата държава върховенството на закона и правата на човека са над всичко, реши да инициира, на основание чл. 19, ал. 2 от Закона за омбудсмана (обн. ДВ, бр. 48 от 23.05.2003 г.) и чл. 9, ал. 1, т. 3 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана (обн. ДВ, бр. 45 от 31.05.2005 г.), собствена проверка на фактите и обстоятелствата, свързани с инцидента, довел до смъртта на Ангел Димитров-Чората при задържането му на 10 ноември 2005 г. от служители на Регионалното бюро за борба с организираната престъпност към РДВР-Благоевград.

В хода на проверката, омбудсманът направи срещи с представители на Министерство на вътрешните работи, специалната работна група към Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред на Народното събрание, правозащитни организации, роднини и адвоката на Ангел Димитров-Чората. Води разговори с магистрати и граждани. Бяха поискани и предоставени от съответните институции писмени материали и документи, които бяха анализирани прецизно.

Съществено от гледна точка на омбудсмана е преценката доколко употребата на физическа сила от страна на полицейските служители не е превишила строго необходимото и достатъчното за задържането на лицето, съгласно разпоредбите на българското законодателство.

Омбудсманът се ръководи и от задължителните международни стандарти за правата на човека, приети от Организацията на обединените нации (ООН) и от Съвета на Европа (СЕ), свързани с използването на сила и помощни средства от полицейските органи.

Омбудсманът не се произнася по въпроса дали употребата на физическа сила и помощни средства от служителите на полицията, довела до смъртта на Чората, представлява престъпление по смисъла на Наказателния кодекс. Тази преценка е в правомощията на независимата съдебна власт. По случая вече е образувано и е в ход предварително производство от Софийската военно-окръжна прокуратура. Затова и омбудсманът не осъществява действия по сезиране на прокуратурата, съгласно чл. 19, ал. 1, т. 8 от Закона за омбудсмана.

Кратка фактология

Според информацията от Министерството на вътрешните работи на 10 ноември т.г., на територията на РДВР-Благоевград, съобразно утвърден план е проведена специализирана полицейска операция за респектиране на определени лица, сред които е и Ангел Димитров с прякор Чората. В операцията са взели участие служители на регионалното звено “Борба с организираната престъпност”, Районното полицейско управление в Благоевград и Специализираното тактическо звено за бързи действия при РДВР-Благоевград.

Към 20,50 ч. полицейските служители са засекли автомобила, с който се е движел Ангел Димитров, и са подали сигнал за спиране със светлоотразителна полицейска палка. МВР твърди, че той не се е подчинил, увеличил е скоростта и принудително е спрян от полицейски автомобил. Според полицейските служители Ангел Димитров е направил опит да избяга към близката жилищна сграда, като не се е подчинил на полицейското разпореждане, подадено със задължителни в такива случаи гласови команди. Пак според МВР, при задържането му Чората е оказал яростна съпротива. След смъртта на Ангел Димитров на местопроизшествието е изпратена дежурна оперативна следствена група, която установява, че той лежи неподвижно без видими реакции. Свалени са му белезниците и веднага е повикан екип на Спешна медицинска помощ, който при извършения преглед, установява, че лицето е починало. По случая е образувано следствено дело № 743 по описа на Окръжна следствена служба в Благоевград.

Първоначалната съдебномедицинска експертиза констатира травматични увреждания по главата, лицето и тялото. Изнесените в публичното пространство, включително и от висши полицейски ръководители, обяснения, че Ангел Димитров е починал от кардиогенен шок на базата на увреждане на аортата, се вижда, че се основават единствено на съобщението за смъртта.

Впоследствие, по искане на близките и подкрепено от МВР е проведена нова петорна съдебномедицинска експертиза. Според нея смъртта е от травматично естество. Резултатите от експертизата са оповестени на 7 декември 2005 г. След това министърът на вътрешните

Националният омбудсман Гиньо Ганев, заместник омбудсманът Метин Казак и главният секретар Борислав Цеков обявяват резултати от свои проверки на пресконференция.

работи е подписал рапортите за освобождаване на директора на РДВР-Благоевград, началника на Регионално звено "БОП" и Регионално звено "Полиция".

Въз основа на проучванията и на събраната информация, омбудсманът стигна до следните основни изводи:

I. Действията на полицейските органи по задържането на Ангел Димитров-Чората са в нарушение на разпоредби на българското законодателство.

1. Конституцията на Република България издига като върховен свой принцип правата на личността, нейното достойнство и сигурност. Съгласно чл. 28 от Конституцията „всеки има право на живот. Посегателството върху човешкия живот се наказва като най-тежко престъпление". Чл. 29 от върховния закон повелява, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение.

Действията на полицейските служители от РДВР-Благоевград, видно от фактите изложени в Определение № 0284/2005 г. от 18 януари 2006 г. на Софийския военен съд, са в разрез както с горепосочените конституционни принципи, така и с изрични разпоредби на българското законадателство.

2. Случаите, в които е позволено на полицейските органи да употребяват сила и помощни средства, са изчерпателно изброени в Закона за Министерство на вътрешните работи.

Според версията на полицейските служители от Благоевград, те са действали в условията на чл. 78, ал. 1, т. 1 и т. 2 от този закон, а именно – „при противодействие или отказ да се изпълни законно разпореждане", както и „при задържане на правонарушител, който не се подчинява или оказва съпротива на полицейски орган". Видно от наличната информация обаче, няма данни Ангел Димитров-Чората да е противодействал на полицейските органи при неговото задържане, да е отказвал да изпълни разпорежданията на служителите на МВР, да не им се е подчинявал, да им е оказвал съпротива и да ги е нападал. Освен това, доводът, че „употребата на физическа сила от полицейските органи е била наложителна, защото Димитров е бил собственик на охранителна фирма, изобщо не попада в хипотезите на чл. 78, ал. 1 от Закона за МВР". (Вж. Определение № 0284/2005 г. от 18 януари 2006 г. на Софийския Военен съд).

3. Друго изискване на Закона за МВР, което служителите от РЗБОП-Благоевград не са спазили, се съдържа в чл. 79, ал. 1, според който „физическа сила и помощни средства се използват след задължително предупреждение..." Няма достатъчно данни, че такова предупреждение е направено от служителите на МВР, и не е установено дали при акцията полицаите са били с униформено облекло. Това личи и от свидетелските показания на очевидците Мая и Ели Запреви, послужили като основание за Определението на Софийския Военен съд.

4. Чл. 79, ал. 2 от закона изисква от полицейските органи при използването на физическа сила да се съобразят с конкретната обстановка, характера на нарушението на обществе-

ния ред и личността на нарушителя. В случая, както сочат свидетелските показания на очевидците Мая и Ели Запреви и съдебно-медицинската експертиза, отразени и в Определението на Софийския военен съд, Ангел Димитров не е направил опит да избяга, не се е съпротивлявал, и макар и собственик на охранителна фирма, не е имал практическа възможност сам да се противопостави на петима добре обучени полицаи.

5. Най-флагрантно е нарушението от страна на служителите на РЗБОП-Благоевград на разпоредбата на чл. 79, ал. 3 от Закона за МВР. Тя гласи, че „при използването на физическа сила и помощни средства полицейските органи са длъжни по възможност да пазят здравето и да вземат всички мерки за опазване живота на лицата, срещу които са насочени". В случая се касае за нанасяне на тежък побой от петима полицаи над Димитров, и то след като вече са му били поставени белезници, нанасяни са му удари с висок интензитет, и то върху жизненоважни части на тялото.

6. Служителите на реда не са се съобразили и с изискването на чл. 79, ал. 4 от Закона за МВР да преустановят незабавно използването на физическа сила и помощни средства след постигането на целта на приложената мярка. В показанията на свидетелите ясно се сочи, че Димитров е викал многократно при побоя, че не може да диша и се задушава. Независимо от това, побоят е продължил, което говори за „субективно отношение от страна на полицейските служители към здравето на битото от тях лице" (Вж. Определение №0284/2005 г. на Софийския военен съд).

II. Освен разпоредбите на българското законодателство, не са спазени и основни международни стандарти за правата на човека на ООН и Съвета на Европа, свързани с употреба на физическа сила и помощни средства от полицейските органи.

Действията на полицейските органи в случая, довел до смъртта на Ангел Димитров-Чората, са в противоречие и с международни стандарти за правата на човека на Организацията на обединените нации и Съвета на Европа по отношение на употребата на сила от правоохранителни органи, а именно:

- Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи;
- Кодексът за поведението на правоприлагащите органи на ООН;
- Основни принципи на ООН при употреба на сила и огнестрелни оръжия от правоприлагащите органи;
- Декларация за полицията на Съвета на Европа.

Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС) има пряко действие в националното ни законодателство и по силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България нейните разпоредби имат предимство пред нормите от вътрешното законодателство, които им противоречат. Въпреки че другите посочени документи нямат правно-обвързващ характер, страните членки на ООН и Съвета на Европа, каквато е и Република България, са морално и политически задължени да приведат в съответствие както законодателството си, така и практиката си с тези стандарти. Съобразяването с тях е и критерий за оценка по време на мониторингови прегледи по спазването на правата на човека от нашата страна.

1. Чл. 2 от ЕКПЧОС гарантира правото на живот и регламентира обстоятелствата, при които лишаването от живот по изключение е допустимо.

Според Конвенцията, употребата на сила е допустима само когато е абсолютно необходима. Втората алинея на чл. 2 от ЕКПЧОС изброява три случая, в които лишаването от живот не е забранено по силата на ал. 1 и е причинено от употреба на сила с определена цел (при защитата на което и да е лице от незаконно насилие; при осъществяването на законен арест или при предотвратяване на бягството на лице, законно лишено от свобода; при действия, предприети в съответствие със закона, за потушаване на бунт или метеж). Член 2 обхваща не само съзнателно отнемане на живот, но и ситуации, в които "употребата на сила" е разрешена и без това да е било целен резултат. Дали употребата на смъртоносна сила е била непреднамерена или съзнателна, обаче, е само един от факторите, които трябва да се имат предвид при преценката на нейната необходимост. Всяка употреба на сила трябва да не надвишава "абсолютно необходимата" за постигане на една или повече от целите, посочени по-горе.

Пак според Конвенцията, употре-

бената сила следва да е строго пропорционална на постигането на законната цел. Не е пропорционална и не може да служи за оправдание на евентуалното лишаване от живот употребата на сила при задържане на лице, което не оказва съпротива и не се опитва да избяга. Така, употребата на сила, довела до причиняване на смърт при задържане на лице, от което не се очаква да представлява сериозна опасност, не може да бъде оправдана. Освен в предвидените изключителни случаи, чл. 2 на ЕКПЧОС забранява каквато и да е употреба на сила, способна да причини смърт. Такава е и постоянната практика на Европейският съд по правата на човека в Страсбург.

Един такъв пример е делото Начова и др. срещу България, от 26.02.2004 г., по което съдът „счита, че в светлината на императивната необходимост да се запази живота като фундаментална ценност, преследваната законна цел – арест, не може да оправдае подлагането на човешки живот на риск, когато беглецът не представлява заплаха за никого и е извършил нарушение, което не е свързано с насилие. Всеки друг подход би бил несъвместим с всеобщо възприетите в днешно време основни принципи на демократичните общества".

В конкретния случай, нито употребата на сила от полицейските служители в Благоевград е била абсолютно необходима, нито степента ѝ е била съответстваща на законната цел – задържането на Ангел Димитров-Чората.

Стандартът, установен в чл. 2 от ЕКПЧОС, съхранява една от основните ценности на демократичните общества в Съвета на Европа. Държавата, в лицето на своите органи и длъжностни лица, е длъжна да се въздържа от незаконно лишаване от живот и да предприеме всички необходими позитивни мерки, за да гарантира запазването на живота на всеки в рамките на своята юрисдикция. Държавата е длъжна да осигури законови процедури за провеждането на ефективно служебно разследване и да ги прилага във всички случаи. Тези процедури трябва да съдържат точни правила за доказване винаги когато едно лице е лишено от живот в резултат от употреба на сила.

2. Нарушен е и международния стандарт, установен в член 3 на Кодекса на ООН за поведението на правоприлагащите органи, който гласи:

"Правоприлагащите органи могат да използват сила само когато това е строго необходимо и в степен, необходима за изпълнението на техните задължения."

Следва да се отбележи, че Законът за МВР не съответства напълно на този стандарт. Член 78 от закона посочва, че "полицейските органи могат да използват физическа сила и помощни средства при изпълнение на служебните си функции само ако те не могат да бъдат осъществени по друг начин". Законът обаче не отчита дали употребата е строго необходима.

От официалния коментар на член 3 от Кодекса на ООН, приет от Общото събрание на организацията на 17 декември 1979 г., е видно, че и според тази разпоредба използването на сила от правоприлагащите органи е допустимо само в изключителни случаи. Макар правоприлагащите органи да могат да използват сила, когато е разумно необходимо в случаите на предотвратяване на престъпления, осъществяване на законен арест на престъпник или заподозрян в извършването на престъпление, никаква сила извън тези случаи не може да бъде използвана. Този текст също не би трябвало в никакъв случай да се тълкува като позволяващ използването на сила непропорционално с преследваната законна цел.

3. Друг международен стандарт е установен в Основни принципи на ООН при употреба на сила и огнестрелни оръжия от правоприлагащите органи, приети на Осмия конгрес на Обединените нации от 7 септември 1990 г. Съгласно т. 4 от Общите положения на тези принципи, „правоприлагащите органи, в изпълнение на своите функции, трябва да прибягват, доколкото е възможно, до ненасилствени методи преди употребата на сила или огнестрелни оръжия. Те могат да прибягват до употреба на сила или огнестрелни оръжия само когато другите средства са останали без резултат или не позволяват достигането на желания резултат". Когато употребата на сила е неизбежна, правоприлагащите органи трябва да я използват разумно и в съответствие с тежестта на престъплението и преследваната законна цел. Не на последно място те трябва да се стараят да причинят минимални вреди на здравето и да запазят човешкия живот.

Данните говорят, че служителите

на РЗБОП-Благоевград са имали възможност да достигнат до желания резултат – задържането на Димитров, без употребата на сила, и то в такъв ексцесивен размер, довел до неговата смърт. След като вече са му били поставени белезници, той е бил легнал на земята, в безпомощно състояние, без възможност да се съпротивлява, т.е. де факто вече е бил задържан, изобщо не е било наложително използването на физическа сила от страна на полицаите.

4. В т. 12 от Декларация за полицията на Съвета на Европа е установен същия по своя характер международен стандарт, а именно, че „при осъществяване на своите функции полицейският служител използва необходимата решителност за достигане на законно търсената и позволена цел, но той никога не може да употребява повече сила, отколкото е разумно".

Омбудсманът на Република България застава на становището, че в случая на задържането на Ангел Димитров-Чората полицейските органи в Благоевград са превишили недопустимо правата си, произтичащи както от задължителните разпоредби на българското законодателство, така и от международно установените правни стандарти на ООН и Съвета на Европа, свързани с употребата на сила и помощни средства от полицията.

Омбудсманът счита, че при употребата на сила, полицейските служители следва винаги да имат предвид, че основните понятия за "абсолютна необходимост" и "съответстваща сила", са ключови за гарантиране правото на живот. По принцип, ако е било наложително използването на сила, то тя е трябвало да съответства на ситуацията. При вземането на решение дали силата, която се използва, съответства на ситуацията, трябва да се имат предвид:

- вида на целта, която се преследва с полицейската операция;
- възможните опасности за живота и телесната цялост;
- степента на риска използваната сила да доведе до загуба на човешки живот.

Омбудсманът е убеден, че ръководството на РДВР-Благоевград е следвало да планира и контролира полицейската операция по задържането на Ангел Димитров-Чората така, че да се сведе до минимум, във възможно най-голяма степен, използването на физическа сила и да се предотврати загубата на човешки живот. В решенията на Европейския съд по правата на човека принципът, че управленските кадри в полицията са отговорни за действията на своите подчинени, е ясно изразен. (Вж. Osman v. The United Kingdom, решение от 28.10.1998 г. и Aktas v. Turkey решение от 24.04.2003 г.)

Не на последно място, омбудсманът е силно обезпокоен от случаите на полицейско насилие над гражданите по време на задържане или по време на разпит в местата за задържане, случаи, посочени и описани в Доклада на Държавния департамент на САЩ за 2005 г., а също и от правозащитни организации.

При така изложените обстоятелства, омбудсманът на Република България счита, че:

А.) Действията на полицейските органи по задържането на Ангел Димитров-Чората са в нарушение на разпоредби на българското законодателство;

Б.) Освен разпоредбите на българското законодателство, не са спазени и основни международни стандарти за правата на човека на ООН и Съвета на Европа, свързани с употреба на физическа сила и помощни средства от полицейските органи.

Въз основа на тези констатации омбудсманът на Република България отправя следните

ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

До Министерство на вътрешните работи

1. В системата на МВР да бъдат създадени условия за по-голяма ефективност в борбата с престъпността, като се действа стриктно в рамките на закона и на международните стандарти на ООН и Съвет на Европа, свързани с употреба на физическа сила и помощни средства от полицейските органи.

2. Министерство на вътрешните работи, след задълбочен анализ на причините за проявите на ексцес при употребата на физическа сила и помощни средства по време на задържане на заподозрени лица, както и на лицата под арест, както и след широко обществено обсъждане с участието на представители на прокуратурата, адвокатурата и правозащитни организации, да изработи цялостна стратегия и план за действия за гарантиране на правата на човека от правоприлагащите органи и недопускане на незаконно поли-

цейско насилие.

3. Да се оптимизира дейността на Постоянната комисия по правата на човека и полицейската етика към МВР, като се разширят териториално и функционално нейните компетенции във връзка със спазването на правилата, заложени в Етичния кодекс на служителите от Министерство на вътрешните работи с полицейски правомощия.

4. Министерство на вътрешните работи да разработи специализирана, задълбочена и интензивна програма за обучение и повишаване на квалификацията на управленския и сержантски състав на МВР в областите: права на човека, етично поведение на полицейския служител, правомерна и пропорционална употреба на сила, недискриминация и др.

Настоящото Становище е изготвено на основание чл. 19, ал. 2 от Закона за омбудсмана и чл. 9, ал. 1, т. 3 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана. То се изпраща на Министерство на вътрешните работи.

Съгласно чл. 28 от Закона за омбудсмана и чл. 32, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана, срокът за разглеждане на препоръките и предложенията и за уведомяване на омбудсмана за предприетите мерки е 14 дни от получаването на Становището.

март 2006 г.
София

Гиньо Ганев, омбудсман

СТАНОВИЩЕ НА ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

По кризата с битовите отпадъци на София

На основание чл. 19, ал. 2 от Закона за омбудсмана (обн. ДВ, бр. 48 от 23.05.2003 г.) и чл. 9, ал. 1, т. 3 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана (обн. ДВ, бр. 45 от 31.05.2005 г.), омбудсманът предприе по своя инициатива проверка по повод изострилата се от началото на м. юли тази година криза с битовите отпадъци на София.

Проверката се извърши от 5 до 25 юли т.г. Бяха проведени срещи и разговори с представители на Столичната община, Министерството на околната среда и водите и Министерския съвет, съда и прокуратурата, екологични организации, обществени комитети, политически партии и отделни граждани. Проучена бе поисканата и предоставена информация от различни институции и лица.

Установи се, че за задълбочаването на проблема с битовите отпадъци на столицата са допринесли поредица от действия и/или бездействия преди всичко на общинските органи и техните администрации. Възникналата тежка криза е застрашила живота и здравето на хиляди граждани и грубо са нарушени техни основни права и свободи.

Проверката и анализите водят, в основни линии, до следните изводи:

I. Налице е показателен пример за лошо администриране от страна на кмета на Столичната община и Столичния общински съвет.

1. Единственото действащо понастоящем депо за битови отпадъци в София се намира в кв. Суходол. Изграждането на "Суходол – I етап" е осъществено през 1985 г. и неговия капацитет е изчерпан до 1994 г. Сега се експлоатира трета клетка от II етап на депото. Това прави "Чистота Искър" ЕООД, собственост на Столична община, която притежава разрешение №12-ДО-287-00/02.10.2002 г. от Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) - София за извършване на дейности по събиране, транспортиране, временно съхранение и депониране на отпадъците с краен срок до 01.10.2005 г.

2. На два пъти, поради оправдани протестни действия на жители на

кв. Суходол, Столичната община в лицето на кмета и Столичния общински съвет (СОС) поема категорично задължение за предсрочно закриване на депото за битови отпадъци в Суходол:

а) След среща на 23.09.2002 г. между представители на Столична община, начело с кмета г-н Стефан Софиянски, и представители на неправителствени правозащитни и екологични организации за обсъждане на проблемите с депото за битови отпадъци в Суходол се взема решение (отразено и в т.5 на протокола от срещата) "депонирането на твърди битови отпадъци в трета клетка на депото в Суходол да приключи през 2004 г., а рекултивацията на същата клетка - до 2005 г.".

б) С Решение № 1 от 13.01.2005 г. СОС се ангажира: "да прекрати дейността на сметището в Суходол във възможно най-кратък срок, считано от 30.06.2005 г., но не по-късно от 30.09.2005 г.; в периода 30.06.2005 г. – 30.09.2005 г. в депото да не се извозват битови отпадъци, а само строителни отпадъци и земни маси"; да се приключи с техническата рекултивация на депото в рамките на 2005 г. при спазване на изискванията на оценката за въздействието върху околната среда (ОВОС); от м. октомври 2005 г. да не се предприемат каквито и да е мероприятия, свързани с депонирането и преработката на всякакъв вид отпадъци в сметището в кв. Суходол.

И в двата случая Столична община, и преди всичко кметът, не изпълнява поетите ангажименти, с което накърнява доверието и уважението на гражданите към институциите.

3. Цялостното решаване на проблема с битовите отпадъци на София е свързано с изграждането на завод за тяхното оползотворяване и обезвреждане.

Европейската банка за възстановяване и развитие е проявила интерес към потенциален ИСПА проект за управление на битовите отпадъци на гр. София. Предпроектното проучване за финансиране от ИСПА е осъществено през 1998 г. с проект по програма ФАР от консултант – фирма "Инитек"-Испания на обща стойност 500 хил. евро. Въз основа на проекта в края на м. септември 2000 г. Столична община утвърждава 4 потенциални площадки за реализация на инвестиционния проект. Успоредно с това са изготвени и представени 3 доклада за ОВОС пред Министерството на околната среда и водите (МОСВ) за 3 от утвърдените площадки. Но МОСВ не разрешава по-нататъшно реализиране на проекта, тъй като предложените площадки не отговарят на всички законови изисквания. Към настоящия момент подготовка за такъв инвестиционен проект "Управление на отпадъците на град София" съобразно изискванията на програма ИСПА на ЕС не се извършва и по този начин пропада реална възможност за финансиране на проект от стратегическа важност за столицата и нейните граждани.

4. С Решение № 10 от 17.02.2003 г. СОС дава съгласие на кмета на Столична община г-н Стефан Софиянски да проведе преговори за избор на инвеститор за изграждане на Завода за оползотворяване и обезвреждане на твърди битови отпадъци на територията на "Кремиковци" АД, да информира СОС за резултата от проведените преговори за избор на инвеститор и да внесе предложение за учредяване на смесено дружество с участието на "Кремиковци" АД. В изпълнение на горепосоченото решение на СОС, но неизвестно защо едва една година по-късно, със своя заповед ТД.09-448 от 19.02.2004 г. кметът г-н Софиянски назначава комисия със задача провеждане на преговори за избор на инвеститор и реализация на проект за изграждане на Завод за оползотворяване и обезвреждане на твърди битови отпадъци на територията на "Кремиковци" АД с председател г-н Иван Гечев - зам.-кмет на Столична община.

5. Проверката показа, че проект за изграждане на завод на територията на Кремиковци не е изготвен. Нещо по-лошо: до този момент Столичната община не е внесла в МОСВ проектна документация за завод нито в Кремиковци, нито някъде другаде.

Това нехайно поведение на Столична община (кмет и СОС) представлява грубо неспазване на изискванията на чл. 17 от Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 86/2003 г.), съгласно който задължение на кмета на общината е да предприеме действие за определяне на нова площадка и за изграждане на ново съоръжение и/или инсталация за обезвреждане на отпадъците на територията на общината, и то най-малко 2 години преди изчерпване на капацитета на използваното в момента депо.

6. Липсата на реални перспективи за изграждане на завод и ангажимента за прекратяване на дейността на сме-

тището в Суходол на 30 юни 2005 г. изправят общината пред спешната необходимост да търси временно решение на проблема с трупащите се всеки ден тонове отпадъци:

С Решение № 1 от 13.01.2005 г. СОС "Възлага на кмета на Столична община в 14-дневен срок да направи подбор на различни площадки за събиране, съхранение и преработване на отпадъците и незабавно да бъде направено искане за извършване на ОВОС на тези площадки". А самият СОС поема ангажимент, въз основа на предложението на кмета, в срок от 30 дни да определи технологични решения за съхранение и третиране на отпадъците в условията на предстоящото затваряне на сметището в Суходол. Става дума за инсталации за раздробяване, балиране и пакетиране на битови отпадъци, както и за тяхното временно съхраняване до окончателното им обезвреждане в бъдещия завод. Възлага се още на кмета на СО, след избор на технологии, незабавно да обяви процедури по Закона за обществените поръчки (ЗОП) за изграждане на съоръженията.

На 10.06.2005 г. Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ)-София издава положително становище по екологична оценка на Специализиран подробен устройствен план (ПУП) за нерегулирани поземлени имоти в землищата на с. Локорско, район Нови Искър (Възложител: "Чистота Искър" ЕООД), с. Сеславци, район Кремиковци (Възложител: "МИКС-ПС" ООД) и с. Връбница, район Връбница (Възложител: ЕКОЕЛ-6 ООД), София.

На 29 и 30.06.2005 г. обаче, министърът на околната среда и водите със свое решение преценява, че не следва да се извърши оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционните предложения от гореописаните три фирми инвеститори на територията на с. Връбница, с. Локорско и с. Сеславци. Това пък е в нарушение на императивната разпоредба на чл. 92 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Без такава ОВОС не е допустимо инсталациите да функционират.

Принудени от тези обстоятелства и от категоричното несъгласие на населението в трите селища на тяхна територия да бъдат монтирани подобни съоръжнеия, Столична община заедно с МОСВ и МО търсят спешно нови площадки за същата цел.

7. Освен изложеното дотук, Столичната община е направила и друго тежко нарушение на Закона за управление на отпадъците (ЗУП). До този момент СОС не е приел изрично предвидената в чл. 29 на Закона дългосрочна общинска програма за управление на отпадъците, която кметът е бил задължен да подготви и внесе за одобрение. Няма съмнение, че ако такава програма е била приета своевременно, общинските органи са щели да имат по-ясен поглед за действията, които е трябвало да предприемат далече назад във времето, а и днес.

II. Централната изпълнителна власт не е упражнила в достатъчна степен законовите си правомощия за контрол върху процеса на управление на отпадъците.

1. В Закона за управление на отпадъците е предвидено задължение на МОСВ да упражнява контрол върху определени действия или бездействия на длъжностните лица, натоварени с дейността по управлението на отпадъците. МОСВ не е упражнило това свое правомощие, и то когато пред лицето на цялата общественост СО недопустимо е изоставила своите задължения в това отношение.

По-конкретно:

В чл. 17, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) изрично се посочва, че "лицата, осъществяващи дейностите по обезвреждане на битови и/или строителни отпадъци, уведомяват кмета на общината, на чиято територия се осъществява дейността, най-малко две години преди изчерпването на обема на депото или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията". Ал. 2 казва, че "При уведомяването по ал. 1 кметът на общината предприема действия за определяне на нова площадка и за изграждане на ново съоръжение и/или инсталация за обезвреждане на отпадъците или организира съвместно с други общини обезвреждането на отпадъците на регионален принцип ".

А съгласно чл. 116, ал. 2, т. 3 от ЗУО длъжностно лице, което "не предприеме действията по чл.17, ал.2 в срок от 6 месеца след уведомяването му по чл. 17, ал. 1 се наказва с глоба от 1500 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание".

Въпреки че две години преди изтичането на срока на експлоатация на сметището в Суходол общината не е разглеждала и не е приела дългосрочна Общинска програма за управление на отпадъците и не е предприела стъпки за определяне на нова площадка и ново съоръжение за отпадъците,

МОСВ не е наложило никакви санкции на отговорните длъжностни лица от общината.

2. В свои решения СОС неколкократно е отправял покани за съвместни действия с държавата за решаване проблема с отпадъците на София. Така например е лансирана идеята да се създаде Комитет за управление на проекта за третиране на твърди битови отпадъци на територията на Столичната община с представители на МОСВ и Министерство на енергетиката и енергийните ресурси (МЕЕР), който да проведе преговори с потенциалните инвеститори, получили положителна оценка по ОВОС. С Решение № 2 от 13.01.2005 г. на СОС се иска от кмета на СО да положи усилия за създаване на смесено дружество с държавно и общинско участие.

Тези намерения обаче остават неосъществени поради бездействието на кмета на столичната община и пасивното и изчаквателно поведение на централната изпълнителна власт.

Омбудсманът стои на разбирането, че важността на проблема с битовите отпадъци на София, прераснал до степента на криза и довел до объркани и некоординирани действия на различни органи и администрации, налага да се ангажират съвместните усилия на столичното местно самоуправление и централната изпълнителна власт.

III. Не е спазен основен принцип при управление на процесите за опазването на околната среда – участието на обществеността и прозрачност при вземането на решения.

1. Съгласно чл. 3, т. 4 от Закона за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г.), опазването на околната среда се основава и на принципа на "участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда".

Според чл. 87, ал. 1, т. 2 от същия закон възложителят на плана или програмата "организира консултации с обществеността и със заинтересувани лица, засегнати от плана или програмата ".

В Наредбата за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми (Приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57 от 2.07.2004 г., в сила от 1.07.2004 г.) е предвиден цял раздел за провеждане на консултации с обществеността, заинтересованите органи и трети лица.

2. Освен тези конкретни законови предписания, и над тях, стои върховното начало за участието на народа в управлението на демократичната държава и самоуправлението на обществото.

Многогодишната административна епопея за битовите отпадъци на София свидетелства за пълно пренебрежение на общественото мнение. Протестите през 2002 г., 2004 г. и 2005 г. на гражданите на Суходол, Връбница, Кремиковци, Локорско и т.н. са справедлив обществен отговор на опитите на столичния кмет и въобще на общината да вземат решения без да са водени предварителни, търпеливи, равноправни и убеждаващи разговори и консултации с населението. И то в същото време, когато с тези решения, действия или бездействия се засягат гражданските права и свободи.

Как може да се определи по друг начин, освен като проява на лошо администриране, фактът, че на 10.06.2005 г. РИОСВ-София издава положително становище по екологичната оценка на предложените ПУП, като приема за достатъчни единствено публикуваните в Интернет страниците на трите фирми инвеститори съобщения за провеждане на консултации! Нали е очевидно, че по този начин не се осигурява осведомяването на гражданите на София за провежданата процедура от страна на Столичната община!

А становището на министъра на околната среда и водите да не се извършва ОВОС на трите площадки на териториите на с. Връбница, с. Локорско и с. Сеславци не е ли начин да се избегне изискването за по-широки консултации с гражданите и заинтересованите институции, предвидени в чл. 95 от ЗООС?

Същото се отнася и до неприетата все още общинска програма за управление на отпадъците. Тя нито е разработена, нито е обсъждана с представители на обществени екологични движения и организации, както изисква чл. 31, ал. 3 от Закона.

И така:

А.) Налице е показателен пример за лошо администриране от страна най-вече на кмета на Столична община, а след това и от Столичния общински съвет;

Б.) Централната изпълнителна власт не е упражнила в достатъчна степен правомощията си за контрол върху процеса на управление на отпадъците;

В.) Не е спазен основен принцип при управлението на процесите за опазването на околната среда – участието на обществеността и прозрачност при вземането на решения.

Въз основа на тези констатации отправям следните

ПРЕПОРЪКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

I. До Столичната община и Министерството на околната среда и водите.

1. Поради прекратяването на експлоатацията на сметището в Суходол в началото на м. октомври 2005 г., незабавно да бъдат определени нови площадки и да заработят инсталациите за раздробяване, балиране и пакетиране на отпадъците. Те да бъдат съобразени със законовите изисквания за ОВОС и предварително консултирани с обществеността.

2. Без отлагане да се пристъпи към повсеместно разделно събиране на битовите отпадъци на София, съгласно изискванията на ЗООС и европейските директиви.

II. До Столичната община, Министерския съвет и Министерството на околната среда и водите.

Незабавно да се уточни терен и предприеме процедура по Закона за обществените поръчки за изграждането на завод за оползотворяване и обезвреждане на твърдите битови отпадъци на София.

Да се потърсят възможности за финансиране както от европейските предприсъединителни фондове, така и от държавни и частни инвестиционни програми.

III. До Столичния общински съвет и кмета на Столичната община.

Да се приеме в най-кратък срок дългосрочна общинска програма за управление на отпадъците след широки консултации с обществеността и заинтересованите институции и органи.

IV. До Столичния общински съвет и Министерството на околната среда и водите.

Да се потърси административна отговорност от длъжностните лица, допуснали неизпълнение на задълженията си по Закона за опазване на околната среда, Закона за управление на отпадъците, Наредбата за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми и Решенията на Столичния общински съвет.

V. До Министерския съвет

1. Да се приемат в най-скоро време Правилник за прилагане на Закона за управление при кризи, както и съответните наредби, съгласно преходните и заключителните разпоредби на закона.

2. Да се предложи на Народното събрание проект за изменение и допълнение на Закона за управление при кризи и да се предвидят, като изключение от общите правила, по-кратки процедури и срокове по специализираните закони.

VI. До Главния прокурор на Република България.

Въз основа на данните за бездействие от страна на Столичната община, прокуратурата да прецени възможността и основанията за привличане към наказателна отговорност на съответните длъжностни лица.

Настоящото Становище е изготвено на основание чл. 24 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана. То се изпраща на следните органи и лица: Председателя на Народното събрание, Министерския съвет, Министерството на околната среда и водите, Столичната община, Столичния общински съвет, Главния прокурор на Република България.

Съгласно чл. 32, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана срокът за разглеждане на препоръките и предложенията и за уведомяване на омбудсмана за предприетите мерки е 14 дни от получаването на Становището.

Обръщам се с предложение и молба към медиите – българската журналистика да държи будно вниманието си по целия спектър от проблеми, свързани с отпадъците на София. Институцията на омбудсмана изразява готовност за най-тясно взаимодействие.

Омбудсманът ще продължи да следи развитието на процеса и изпълнението на отправените препоръки и предложения.

26 юли 2005 г.
София

Гиньо Ганев, Омбудсман

РЕШЕНИЕ НА
40ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПО ДОКЛАДА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОМБУДСМАНА ЗА ПЕРИОДА ЮНИ 2005 - МАРТ 2006

Препис!

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РЕШЕНИЕ

по Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г.

Народното събрание на основание чл. 86, ал.1 от Конституцията на Република България и във връзка с чл. 22 от Закона за омбудсмана

РЕШИ:

Приема за сведение Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г., представен пред Народното събрание.

Решението е прието от 40-то Народно събрание на 23 юни 2006 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ: (п) Георги Пирински

Вярно,
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ
"ОБЩА КАНЦЕЛАРИЯ": (Милена Тисева)

Решение на 40mo Народно събрание по доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

40/182

ЧЕТИРИДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ЖАЛБИТЕ И ПЕТИЦИИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

1169 София, пл. "Княз Ал. Батенберг " №1, тел. 939 30 06; факс 986 27 11

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 653-17-7
Дата 28 / 04 2006 г.

СТАНОВИЩЕ
НА КОМИСИЯТА ПО ЖАЛБИТЕ И ПЕТИЦИИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ 15,36

На свое редовно заседание, проведено на 27 април 2006 г., Комисията по жалбите и петициите на гражданите обсъди внесения в Народното събрание, на основание чл. 22 от Закона за омбудсмана, Доклад за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 г. – март 2006 г.

В доклада са представени обстойно принципите, политиките, организацията на работа по жалби и сигнали на граждани и създадената административна структура на институцията на националния омбудсман. Констатирано е, че институцията вече функционира пълноценно и са очертани основните насоки на нейното по-нататъшно развитие.

В доклада е отбелязано, че общият брой жалби, получени от омбудсмана до 25.03.2006 г, е **1 102.** Според етапа на проверката, те се разпределят както следва:

- жалби и сигнали, по които проверката е приключила – 33%;
- жалби и сигнали в процес на проверка – 62%;
- жалби и сигнали, по които проверката не е открита - 5%.

По **359 /33 %/** жалби и сигнали проверката на омбудсмана е приключила, в т.ч.:

- приключени случаи с решение на проблема – 30%;
- приключени случаи с решение на проблема чрез посредничество – 5%;
- приключени случаи с дадени съвети и препоръки – 33%;
- приключени случаи със становище за неоснователност на жалбата – 17%;
- приключени случаи поради липса на законово основание за намеса – 15%.

Становище на Парламентарната комисия по жалбите и петициите на гражданите по доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

Омбудсманът се е самосезирал в четири случая, които са от висок обществен интерес:

- проблемът с битовите отпадъци в София;
- действия на полицейските служители в Благоевград и смъртта на Ангел Димитров-Чората;
- проблемите, свързани с предоставянето на услуги от топлофикационните дружества и фирмите за топлинно счетоводство;
- по повод опасността от унищожаване на зелени площи в София и сигналите на организации на гражданите за липса на широко обществено обсъждане на екологичните рискове от приемането на Общия устройствен план на Столичната община.

В доклада се посочва, че е създаден и изискуемия, съгласно Закона за омбудсмана, публичен регистър на жалбите и сигналите на граждани.

Включени са и някои конкретни предложения за усъвършенстване на законодателството, произтичащи от оплакванията на гражданите.

Основен принцип в дейността на омбудсмана е неговата независимост от останалите държавни органи и институции, включително от Народното събрание. Този принцип, установен в действащата конституционна и законова уредба на омбудсмана, е в съзвучие и с международните стандарти */Препоръка 1615 (2003) на Парламентарната Асамблея на Съвета на Европа/*.

С оглед на това, Комисията по жалбите и петициите на гражданите приема за сведение Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г и предлага на Народното събрание също да го приеме за сведение.

Становището е прието с 10 гласа „за", „против" и „въздържал се" – няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА КОМИСИЯТА:
Йордан Бакалов

Пр 40/182

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 653-16-6
Дата 31 / 05 2006 г.

8.21

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия по гражданско общество и медии

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: **Доклад за дейността на омбудсмана за периода юни 2005 – март 2006 г., вх. № 639-00-36/31.03.2006 г.**

На редовно заседание, проведено на 25 май 2006 г., Комисията по гражданско общество и медии разгледа *Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 година*, който е внесен в Народното събрание на основание чл. 22 от Закона за омбудсмана.

Структурата на Доклада включва осем раздела, които представят работата на институцията след избирането на г-н Гиньо Ганев и приемането на необходимата подзаконова нормативна база за неговата дейност. Въз основа на тази информация може да се направи извод, че институцията вече функционира пълноценно. В този смисъл е и положителната оценка на експертите на Европейския съюз в рамките на Четвъртата мисия за оценка на напредъка на Република България по глава 24 „Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи" от м. март 2006 г. Според тях институцията на омбудсмана има необходимия „потенциал да бъде важен орган за контрол и наблюдение, включително и във връзка с корупционни случаи".

Създаден и въведен в практиката на институцията е и предвиденият в законовата уредба публичен регистър на жалбите и сигналите на граждани.

Общият брой жалби, получени от омбудсмана до 25.05.2006 г., е 1 569 (данните са съобщени по време на заседанието на комисията). Проверката е приключила по 33% от тях; в процес на проверка са - 62%, жалбите и сигналите, по които проверката не е открита са, 5%.

Комисията по гражданско общество и медии оценява положително дейността на омбудсмана по създаване на ***обществени консултативни съвети*** (съгласно чл. 14 от Правилника за организацията и дейността на омбудсмана) като работни форуми за обобщаване на лошата административната практика в различни сфери, разкриване на корупционни предпоставки и привличане на общественото мнение, неправителствени и браншови организации и широки експертни среди в противодействието срещу тях. Пример в тази насока е вече създаденият Обществен съвет за взаимодействие с национално представителните работодателски организации, чиято основна задача е да съдейства чрез сигнали, предложения и инициативи за преодоляване на бюрократичните практики и пречки в развитието на бизнеса, за създаване на благоприятен административен климат за насърчаване на инвестициите и стопанския напредък, както и за зачитане на правата на работещите.

Практиката на омбудсмана да събира групи от изтъкнати специалисти и да сътрудничи с водещи неправителствени организации допринася за това, решенията му да се основават на здрав експертен и обществен фундамент.

С оглед на това, Комисията по гражданско общество и медии приема за сведение *Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.* и предлага на Народното събрание също да го приеме за сведение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО И МЕДИИ:

Иво Атанасов

2

Становище на Парламентарната комисия по гражданско общество и медиите по доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

пр 40/182

ЧЕТИРИДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия по правата на човека и вероизповеданията

№ 653-14-1
22.05.2006г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 653-14-6
Дата 23 05 2006 г.

15^45

СТАНОВИЩЕ

***Относно*: Доклад за дейността на Омбудсмана за периода юни 2005 - март 2006г.**

На свое редовно заседание, проведено на 18 май 2006 г., Комисията по правата на човека и вероизповеданията обсъди доклад за дейността на Омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

Докладът бе представен от г-н Гиньо Ганев, Омбудсман на Република България.

Докладът се внася в Народното събрание на основание чл. 22 от Закона за Омбудсмана. Структуриран е в 8 раздела, които съдържат цялостен преглед на работата на институцията след избора на Омбудсмана и приемането на подзаконовата нормативна база за неговата дейност.

В приложение към доклада са представени данни и класификация на постъпилите жалби и сигнали на граждани, пълен текст на становища по проверки, извършени по инициатива на Омбудсмана, и отчет за разходите.

Общият брой жалби, получени от Омбудсмана до 25 март 2006г., е 1102. Проверката е приключила по 33 % от тях; в процес на проверка са 62 %, а жалбите и сигналите по които проверката не е открита, са 5 %.

Положителното е, че Омбудсманът поставя акцент не само върху работата но индивидуалните жалби на граждани, но и върху възможността институцията да се самосезира по случаи от висок обществен интерес.

Такива примери в доклада са проверките по инициатива на Омбудсмана относно:

- проблема с битовите отпадъци в София;
- действията на полицейските служители в Благоевград и смъртта на Ангел Димитров – Чората;
- проблемите, свързани с предоставянето на услуги от топлофикационните дружества и фирмите за топлинно счетоводство;
- опасността от унищожаване на зелени площи в София и сигналите на организации на гражданите за липса на широко обществено обсъждане на екологичните рискове от приемането на Общия устройствен план на Столична община.

Предвиденият, съгласно Закона за Омбудсмана, публичен регистър на жалбите и сигналите на гражданите вече е внедрен.

Основен принцип в дейността на Омбудсмана е неговата независимост от останалите държавни органи, включително и от Народното събрание. Този принцип, установен в действащата конституционната и законова уредба на Омбудсмана, е в съзвучие с международните стандарти /Препоръка 1615 (2003г.) на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа/.

Въз основа на информацията в доклада може да се направи извода, че институцията вече функционира пълноценно.

В този смисъл е и положителната оценка на експертите на Европейския съюз в рамките на Четвъртата мисия за оценка на напредъка на Република България по Глава 24 "Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи" от м.март 2006г.

Според тях институцията на Омбудсмана има необходимия "потенциал да бъде важен орган за контрол и наблюдение, включително и във връзка с корупционни случаи".

Въз основа на изложеното, Комисията по правата на човека и вероизповеданията приема за сведение Доклада за дейността на Омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006г., и предлага на Народното събрание също да го приеме за сведение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
ПРОФ. ОТМЯН ГЕРДЖИКОВ

2

Становище на Парламентарната комисия по правата на човека и Вероизповеданията по доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

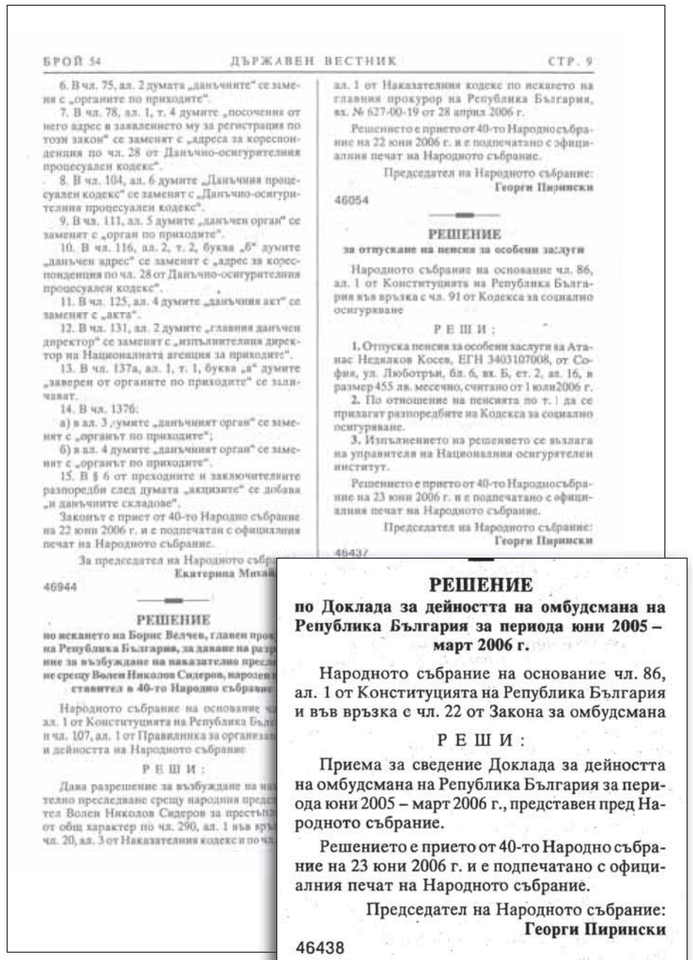

БРОЙ 54 ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК СТР. 9

6. В чл. 75, ал. 2 думата „данъчните" се заменят с „органите по приходите".
7. В чл. 78, ал. 1, т. 4 думите „посочения от него адрес в заявлението му за регистрация по този закон" се заменят с „адреса за кореспонденция по чл. 28 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс".
8. В чл. 104, ал. 6 думите „Данъчния процесуален кодекс" се заменят с „Данъчно-осигурителния процесуален кодекс".
9. В чл. 111, ал. 5 думите „данъчен орган" се заменят с „орган по приходите".
10. В чл. 116, ал. 2, т. 2, буква „б" думите „данъчен адрес" се заменят с „адрес за кореспонденция по чл. 28 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс".
11. В чл. 125, ал. 4 думите „данъчния акт" се заменят с „акта".
12. В чл. 131, ал. 2 думите „главния данъчен директор" се заменят с „изпълнителния директор на Националната агенция за приходите".
13. В чл. 137а, ал. 1, т. 1, буква „а" думите „заверен от органите по приходите" се заличават.
14. В чл. 137б:
а) в ал. 3 думите „данъчният орган" се заменят с „органът по приходите";
б) в ал. 4 думите „данъчният орган" се заменят с „органът по приходите".
15. В § 6 от преходните и заключителните разпоредби след думата „акцизите" се добавя „и данъчните складове".
Законът е приет от 40-то Народно събрание на 22 юни 2006 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.
За председател на Народното събр...
Екатерина Михай...
46944

РЕШЕНИЕ
по искането на Борис Велчев, главен прок... на Република България, за даване на разр... ние за възбуждане на наказателно преди... не срещу Волен Николов Сидеров, народен ... ставител в 40-то Народно събрание

Народното събрание на основание чл. ... ал. 1 от Конституцията на Република Бълг... и чл. 107, ал. 1 от Правилника за организа... и дейността на Народното събрание
Р Е Ш И :
Дава разрешение за възбуждане на нак... телно преследване срещу народния предст... тел Волен Николов Сидеров за престъпл... от общ характер по чл. 290, ал. 1 във вр... чл. 20, ал. 3 от Наказателния кодекс и по чл. ... ал. 1 от Наказателния кодекс по искането на главния прокурор на Република България, вх. № 627-00-19 от 28 април 2006 г.
Решението е прието от 40-то Народно събрание на 22 юни 2006 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.
Председател на Народното събрание:
Георги Пирински
46054

РЕШЕНИЕ
за отпускане на пенсия за особени заслуги
Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България във връзка с чл. 91 от Кодекса за социално осигуряване
Р Е Ш И :
1. Отпуска пенсия за особени заслуги на Атанас Недялков Косев, ЕГН 3403107008, от София, ул. Люботрън, бл. 6, вх. Б, ет. 2, ап. 16, в размер 455 лв. месечно, считано от 1 юли 2006 г.
2. По отношение на пенсията по т. 1 да се прилагат разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване.
3. Изпълнението на решението се възлага на управителя на Националния осигурителен институт.
Решението е прието от 40-то Народно събрание на 23 юни 2006 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.
Председател на Народното събрание:
Георги Пирински
46437

РЕШЕНИЕ
по Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г.

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и във връзка с чл. 22 от Закона за омбудсмана

Р Е Ш И :

Приема за сведение Доклада за дейността на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 – март 2006 г., представен пред Народното събрание.

Решението е прието от 40-то Народно събрание на 23 юни 2006 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание:
Георги Пирински

46438

Факсимиле от публикуваното в Държавен вестник Решение на 40то Народно събрание по доклада на омбудсмана на Република България за периода юни 2005 - март 2006 г.

ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

София 1000, ул. „Г.С.Раковски" № 155

тел: (02) 810 69 55, 980 95 10 | факс: (02) 810 69 63

e-mail: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg